"મરહુમ સર કાવસજી જાંહગીરજી રેડીમની નાઇટનાં મરણ વીશેની નોંધ જે આએ સભાએ બાહાલ રાખી છે તેની એક નકલ આપણી અંજુમનનાં દફ્તરમાં દાખલ કરવા સારૂં અંજુમનનાં ધરમખાતાંનાં ફંડના તરસ્ટી સાહેબો ઉપર આએ સભાના સરનશીન સાહેબે એક ઘટતો કાગલ લખીને મોકલવી."

શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટે દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખે ટેકો આપયો કેઃ—

"મરહુમ સર કાવસજી જાંહગીરજી રેડીમની નાઇટનાં દલગીરી ભરેલાં મરણ વીશેની નોંધ જે આએ સભાએ બાહાલ રાખી છે, તેની એક એક નકલ એવણનાં માતાજી સાહેબ મેહેરબાઇ તથા એવણનાં ભાઇ સાહેબ શેઠ હીરજી જાંહગીરજી રેડીમની તથા એવણના પાલક શેઠ જાંહગીરજી કાવશજી જાંહગીરજી ઉપર આએ સભાના સરનશીન સાહેબે ઘટતાં કાગલો લખીને મોકલવી."

શેઠ હોમજી ખરશેદજી દાદીશેઠે દરખાસ્ત કીધી અને તેને દસ્તુર પેશોતનજી બેહરામજી સંજાણાએ ટેકો આપ્યો કેઃ—

"આપણી કોમના ૬૬૫ જરથોસ્તીઓએ અંજુમનની આએ સભા બોલાવવા સારૂં અંજુમનનાં ધરમ ખાતાંનાં ફંડના તરસ્ટી સાહેબોને એલતેમાસ કીધી હતી તેને માન આપીને તરસ્ટી સાહેબોએ આએ સભા બોલાવી તથા તેને લગતી સરવે ઘટતી ગોઠવણો કીધી તે વીશે આએ સભા તેઓનો ઉપકાર માને છે."

શેઠ હીરજીભાઇ હોરમજજી શેઠનાએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને દસ્તુર સોરાબજી રૂસ્તમજી મુલ્લાંફીરોજનાએ ટેકો આપયો કેઃ—

"આએ અંજુમનની સભા ભરવા સારૂ આલબલેસ બાગતું મકાન વાપરવાને તેના માલેકોએ રજા આપી તેથી તેઓનો ઉપકાર આએ સભાએ માનવો."

શેઠ બહમનજી ફરામજી કામાજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ જાંહગીરજી મેહરવાનજી પલીડરે ટેકો આપ્યો કેઃ—

"અંજુમનની સભાના સરનશીન સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ પોતાનો ઓધો ચાલાકીથી બજાવીઓ તે વીષે આએ સભા તેવણનો ઉપકાર માને છે."

ઉપલી સરવે દરખાસ્તો એકમતે પસાર થવા બાદ સભા બરખાસ્ત થઇ હતી. [૧]

૧ જામે જમશેદ તા૦ ૭ મી અકટોબર ૧૮૭૮.

તા૦ ૮ મી અકટોબર.

રોજ ૧૯ માહ ૧ (શે.) ૧૨૪૮ ય૦

પુણા મધે શેઠ હોરમજજી શોરાબજી તાડીવાલાએ ત્યાંનાં મરહુમ શેઠ શોરાબજી રતનજી પટેલવાલાં દોખમાં પર જવાનો અરધા માઇલનો લાંબો રસ્તો પોતાને ખરચે બંધાવી આપ્યો તે આજ દીને ખોલ્યો મુકવામાં આવ્યો હતો. [૧]

તા૦ ૧૦ મી અકટોબર.

શેઠ દીનશાહ જમશેદજી દસ્તુર કામદીનનાને નામદાર સરકારે પંચમહાલમાં ગોધરાના મામલતદાર નેમ્યા હતા. [૨]

તા૦ ૧૨ મી અકટોબર.

ભરૂચના સબ જડજ દસ્તુર દીનશાહજી પેશોતનજી કામદીને ૪૦ વર્ષની સરકારી લાંબી નોકરી કરી પોતાનો આધો પેનશન લઇ છોડવાથી તેમને ત્યાંની રૈયતના લોકોએ આજ દીને અદાલતવાલાં મકાનમાં એક માનપત્ર આપ્યું હતું. [૩]

તા૦ ૧૬ મી અકટોબર.

રોજ ૨૭ માહ ૧ (શે.) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—અરદેશર મેહરવાનજી શેઠના—ઉમર વર્ષ ૩૫) મરહુમ માણેકજી શેઠના ધરમ ખાતાંના ૭) મા મુતવલી નેમાયા હતા, અને તે વહીવટ ફકત પાંચ વરસની ટુંક મુદતજ ભોગવી જવાન વયે ઘોડાપરથી પડી જવાથી મરણ પામ્યા હતા. પોતાના બાપની જગોએ ભગર સાથના મોબેદોના ફંડના એવનને તા૦ ૧૧ મી જુન ૧૮૭૬ ને દીને ત્રસ્ટી નેમયા હતા, એવનના બાપે સ્થાપેલી કાંદાવાળા મોહલ્લાની પારસી છોડીઓની નીશાળ એવને પોતાનાં મરણ સુધી પોતાને ખરચે ચલાવી હતી. મુંબઇમાં સ્થાપેલી પારસી બોરડીંગ સ્કુલને માટે એવણે તા૦ ૧ લી મારચ ૧૮૭૭ થી પુનાની નજદીક ડાપુરીમાં આવેલા પોતાના બંગલા સસ્તે ભાડે કેટલુંક સુધી આપયા હતા. મુંબઇની મ્યુનીસીપલ કોરપોરેશનની તા૦ ૨૬ મી જુલાઇ ૧૮૭૫ ને દીને થયલી ચુંટણીમાં કર ભરનારાઓના

૧ મુંબઇ સમાચાર, તા૦ ૧૨ મી અકટોબર ૧૮૭૮.

૨ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૧૦ મી અકટોબર ૧૮૭૮.

૩ મુંબઇ સમાચાર, તા૦ ૧૫ મી અકટોબર ૧૮૭૮.

ના એક મેમબર તરીકે ચુંટી કહાડયા હતા. ૧૮૭૬ ના ખાનદેશ તથા દખન મરાઠાના દુકાળની સંકટ નીવારણુ કમીટીના એવણુ એક સભાસદ હતા. મરહુમ માણેકજી શેઠની ધરમ ખાતાંની કોટની વાડીના જુના ઓટલા એવને ઉખેડાવી નવેસરથી બંધાવ્યા હતા.[1]

તા૦ ૨૦ મી અકટોબર.

શેઠ બહમનજી બેહરામજી પટેલે "પારસી પ્રકાશ" અથવા પારસીઓ ઇરાનથી હિંદુસ્થાન આવ્યા, અને એક કોમ તરીકે ઉગી નીકલ્યા, તેટલાં તેઓએ પોતાનો ધર્મ, કોમ, અને નામ સાચવવાને કેવા ઉપાયો લીધા, કેટલી મુસીબતો ખેંચી, અને કેવી ખંત રાખી, તે આપણા પૂર્વજોની હાલતનો આ જમાનાનાં છુટાપણાં અને સુખ ચેનમાં આપણને ખયાલ પણ નથી તે ખયાલ આપવા તેઓને લગતી બની શકતી નોંધોનું એક પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું. એ પુસ્તકમાં આગલા વખતથી તે હાલના વખત સુધીમાં જેબી બનાવો આપણી કોમના સંબંધમાં બન્યા હોય તેની, તથા બીજું જે બી જાણીતા જરથોસ્તી જાગીરદારો, ધર્મના ઉપાધ્યાઓ, વેપારીઓ, વીદ્વાનો, સરકારી અમલદારો, કારીગરો, ગ્રંથકારો વગેરે આ ચાલુ તથા ગઇ સદીમાં થઇ ગયા હોય, અને જેઓએ પોતાના ધરમ તથા કોમ તરફ દીલસોજી, રાજ્ય તરફની વફાદારી, સચાઇ અને હક વાજબી ઇનસાફનો ચાહ, સખાવત અને વેપાર ધંધાની કુનેહ કે જે પારસીઓના ખુદરતી ખવાસો છે તે ઘટતી રીતે જાહેરમાં કોઇબી પ્રકારે ખરૂં પાડી આપવાને કોશેશ કીધી હોય, તે સઘળાઓની નોંધ એકંદર આકારમાં સચવાઇ રહે એવી મકસદ રાખી હતી.[2]

---

[1] એવનને તાંહ નર વારેસ નહીં હોવાથી એમના ભાઇ જાલભાઇ એમના પાલક થઇ જાલભાઇ અરદેશર શેઠ તરીકે મરહુમ માણેકજી શેઠનાં ધરમ ખાતાંના ૮ મા મુતવલી છે. એવણની બે દીકરીઓમાંની એક બાઇ બાનુબાઇ મી૦ ફીરોઝ ખરશેદજી શેઠનાનાં ધણીયાણી અને બીજાં નવાજબાઇ મી૦ રતનજી જમશેદજી તાતાના ધણીયાણી છે.

[2] "પારસી પ્રકાશ અથવા પારસીઓ ઇરાનથી હિંદુસ્થાન આવયા તયારથી તે ઇ. સ. ૧૮૬૦ સુધીમાં તેઓના સંબંધમાં બનેલા અગત્યના બનાવોની વર્ષોને અનુક્રમે નોંધ. દફતર ૧ લું;—૧૧ ભાગોમાં રચનાર, બહમનજી બેહરામજી પટેલ. મુંબઇ, દફતર આશકારા છાપખાના મધે, રૂસ્તમજી નવરોજજી ખંબાતાએ છાપયું છે, કોટ:—કાવસજી પટેલ સ્ટ્રીટ, ના૦ ૮૭, છાપવું શરૂ સને ૧૮૭૮ ઇસવી—૧૨૪૮ યજદજરદી, ખતમ સને ૧૮૮૮ ઇસવી —૧૨૫૮ યજદજરદી."

તા૦ ૨૩ મી અકટોબર.

રોજ ૪ માહ ૨ (શે.) ૧૨૪૮ ય.

મરણ—કાવસજી દીનશાહજી પીટીટ—ઉમર વર્ષ ૩૪) મરહુમ સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ પેહલા બારોનેટ સાહેબના વડા દીકરા. એવણને એમના પીતાજીએ મોટા વેપાર અને કામકાજમાં નાંખ્યા હતા અને તેમાં જેઓના સંબંધમાં તેવણ આવતા તેઓથી મોટું માન મેલવતા હતા. સર દીનશાહજીના દીકરાઓને નામે ચાલતી મેસરસ સી. એંડ એફ. દીનશાહજીની કંપનીના એવણ વડા ભાગ્યા હતા, જે પેહડી માણેકજી પીટીટ, મજગામ, વીકટોરીયા, ભરૂચ અને અતરેની બીજી મીલોનાં એજંટનું કામ કરતી હતી. એવણની પાયદસત વાલકેસરના "પીટીટ હોલ"માંથી કાહડી તે વેલા મરનારની એજનસી હેઠલની પાંચે મીલો બંધ રાખવામાં આવી હતી, અને તેનાં સઘળાં માણસો ખંબાલા હીલથી તે એવણના બંગલા સુધી હારે દોર એમના રવાનને માન આપવાને ગમગીની સાથે ઉભા હતાં.[1]

તા૦ ૨૫ મી અકટોબર.

આજ દીને મરહુમ શેઠ કાવસજી દીનશાજી પીટીટનાં ઉઠમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજીમાંથી રૂ. ૫૦૦૦), બાવા શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટે રૂ. ૮૦૦૦), માતાજી બાઇ સાકરબાઇ દીનશાહજી પીટીટે રૂ. ૩૦૦૦), વીધવા બાઇ આવાંબાઇએ રૂ. ૧૫૦૦), દીકરાઓ શેઠો માણેકજી, મેહરવાનજી, પેશતનજી, હોરમજજી, ખરશેદજી, અરદેશર અને સોરાબજીએ રૂ. ૨૫૦૦), દીકરીઓ બાઇઓ મીઠીબાઇ, વીરબાઇજી અને સુનાંબાઇએ રૂ. ૧૦૦૦), વહુઓ બાઇઓ ગુલબાઇ માણેકજી પીટીટ તથા મેહરબાઇ મેહરવાનજી પીટીટે રૂ. ૫૦૦), કાકા શેઠ નસરવાનજી માણેકજી પીટીટે રૂ. ૨૦૦૦), ભાઇઓ શેઠો ફરામજી અને બહમનજી દીનશાહજી પીટીટે રૂ. ૩૦૦૦), બેહનો બાઇઓ ભીખાઇજી, નવાજબાઇ, રતનબાઇ, હમાબાઇ, હીરાંબાઇ, માણેકબાઇ અને બચુબાઇએ રૂ. ૩૫૦૦), તથા ભોજાઇઓ બાઇઓ આવાંબાઇ ફરામજી પીટીટ અને ગુલબાઇ બહમનજી પીટીટેરૂ. ૫૦૦) મલી રૂ. ૩૦૫૦૦) ધરમખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.[2]

---

[1] શેઠો માણેકજી, પેસતનજી, હોરમજી, ખરશેદજી, સોહરાબજી, ફરદુનજી અને મરહુમ મેહરવાનજી તથા અરદેશર કાવસજી પીટીટના બાવા.

[2] જામે જમશેદ, તા. ૨૬ મી અકટોબર ૧૮૭૮.

પાછલી રાતનાં ઉઠમણાંમાં બાવા શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટે બીજા રૂ. ૨૭૦૦) ધર્મ ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.[1]

તા૦ ૪ થી નવેમબર.

રોજ ૧૬ માહા ૨ (શે.) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—શાપુરજી શોરાબજી મગોલ—ઉમર વર્ષ ૫૭) એવણ અમદાવાદના એક અનુભવી અને આબરૂદાર વેપારી હતા. અમદાવાદની જરથોરતી અંજુમનનું ફંડ જે ૧૮૬૩ માં ઉભું થયું તેના પેહલેથી તે પોતાના મરણ સુધી એક ત્રસ્ટી અને સેકરેટરી હતા. ઈ. સ. ૧૮૬૬ માં સુરતની પારસી ડીસ્ટ્રીક્ટ મેટરીમોનીયલ કોરટના એક ડેલીગેટ નેમાયા હતા. એવણ અમદાવાદ મધેજ ગુજર્યા હતા.

તા૦ ૮ મી નવેમબર.

દસ્તુર જામાસ્પજી મીનોચેહરજી જામાસ્પઆશાના એ આજ દીને કોટ મધે મરહુમ દાદીશેઠની દરેમેહરમાં "ફરજંદોની તેઓનાં મા બાપ તરફની ફરજ" એ બાબદ ઉપર એક વાએજ કીધી હતી.[2]

તા૦ ૧૧ મી નવેમબર.

મુંબઈમાં વસનારા ૨૭૦૦ જરથોસ્તીઓની સહી સાથનો એક પત્ર પારસી પંચાતનાં ફંડના તરસ્ટી સાહેબો જોગ આજ દીને મોકલવામાં આવ્યો હતો, અને તેમાં અરજ કીધી હતી કે "આપણા જરથોશતી ટોળામાં હાલમાં અતી ઘણો અનીતીનો તથા બીજી રીતની બદકારી અને બદ એફાીનો દીન ઉપર દીન ઘણો વધારો થાય છે, તે વીશે આપ સાહેબો પુરતી રીતે વાકેફ હશો. વાસ્તે તમો સાહેબોને તસદી આપીએચ અને અરજ ગુજારીએચ કે તે પાંતીનો કાંઈબી સવલ રસતે કસોબી બંદોબસ્ત કરવા સારૂં એક પંચ મંડળી ઉભી કરીને તેઓની મારફતે બંદોબસ્ત કરાવા સારૂ અરજ કરીએ છીએ, અને જો હવેથી એવી મંડલી ઉભી કરીને ઘટીટ બંદોબસ્તો નહીં કરવામાં આવશે તો તમારા અરજદારો અતી ઘણો ભય રાખે છે કે હવે પછેના થોડાજ વખતમાં મોહોટી ખરાબી આપણા ઇજતદાર ટોળામાં થશે એમાં કશો શક નથી."[3]

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૮ મી અકટોબર ૧૮૭૮.
૨ જામે જમશેદ, તા૦ ૮ મી નવેમબર ૧૮૭૮.
૩ જામે જમશેદ, તા૦ ૧૪ મી નવેમબર ૧૮૭૮.

તા૦ ૧૪ મી નવેમબર

શેઠ જમશેદજી બેહરામજી મુકાતીને નામદાર સરકારે સુરત જીલ્લાનાં ઓલપાડના ખાસ કામ ચલાઉ સબ રેજીસ્ત્રાર નેમ્યા હતા.[1]

તા૦ ૨૧ મી નવેમબર.

શેઠ દોરાબજી દીનશાહજી એડનવાલાને સપેનનાં રાજના એડન ખાતેના વાઇસ કૉનસલ નેમ્યા તે નેમણુંકને હિંદુસ્થાનની નામદાર સરકારે બાહલી આપી હતી.[2]

તા૦ ૨૫ મી નવેમબર.

"પકવાન પોથી" યાને પારસીઓમાં રંધાતી સઘળી કીસમની વાનીઓ, પકવાનો, મીઠાઈઓ, પેસત્રી, અથાનાં, ઇત્યાદી સઘળી મલી ૪૦૦ વાંનીઓ બનાવવાની રીતીનું એક પુસ્તક શેઠ બરજોરજી નશરવાનજી હીરાએ રચેલું દફતર આશકારા છાપખાનાના માલેકોએ છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.[3]

તા૦ ૫ મી ડીજેમબર.

સરજયન કેખશરૂ શોરાબજી નરીમાનને નામદાર સરકારે પંચમાહલના કામચલાઉ સીવીલ સરજયન નેમ્યા હતા.[4]

તા૦ ૬ ઠી ડીજેમબર.

રોજ ૧૮, માહ ૩ (શે) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—કાવસજી માણેકજી ગાંધી—ઉમર વર્ષ ૬૮) ખેતવાડીમાં રેહતા જરથોસ્તીઓએ અંજુમનને

૧ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૧૪ મી નવેમબર ૧૮૭૮.

૨ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૨૧ મી નવેમબર ૧૮૭૮.

૩ "પકવાંન પોથી. યાને પારસીઓમાં રંધાતી સઘલી વાનીઓ, પકવાનો, મીઠાઈઓ, અથાનાં વગેરે બનાવવાની રીતી. સઘલી મલી ૪૦૦ વાનીઓ છે. દફતર આશકારા પરેસના માલેકોને માટે, બનાવનાર, બરજોરજી નશરવાનજી હીરા. મુંબઈ, દફતર આશકારા છાપાખાનાં મધે રૂસ્તમજી નવરોજજી ખંબાતાએ છાપી છે. સને ૧૮૭૮ ઇસવી."
એ પુસ્તકની ૧૮૮૨ માં બીજી અને ૧૮૯૬ માં ત્રિજી આવૃત્તિઓ બાહેર પડી હતી.

૪ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૫ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮.

નામે ૧૮૫૭ માં મુકતાદ ફંડ તથા પછી બાજ જશન ફંડ અને ગહમબાર ફંડ કીધાં હતાં, તેના પેહલેથી એક તરસ્તી હતા.

———

તા૦ ૭ મી ડીજેમબર

પુણા ખાતે વૈદું શીખાડવાની એક શાળા ઉઘાડવા માટે શેઠ બેહરામજી જીજીભાઈ, સી૦ આઈ૦ ઈ૦ એ ત્યાંની શાશુન હાસ્પીટલની પાસેનો એક બંગલો તેને લગતી ૨૫૫૦૦ વાર જમીન સાથે, તથા રૂ. ૧૦૦૦૦) ની રોકડ રકમ સરકારમાં ભેટ આપી હતી, જે બાહલ રાખી નામદાર સરકારે એ શાળા "ધી બેહરામજી જીજીભાઈ મેડીકલ સ્કુલ" ને નામે ગઈ તા૦ ૧ લી નવેમ્બરથી ઉઘાડી હતી, અને તેને જાહેર રીતે ખોલ્લી મેલવાની ક્રીઆ મુંબઈના નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલે એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં આજ દીને કીધી હતી. તે પર નીચે પ્રમાણે તખતી છેઃ–[1]

THE BYRAMJEE JEEJEEBHOY MEDICAL SCHOOL
POONA.
Established 1st November 1878.
Like the sister Institution at Ahmedabad
this school takes its name.
from the late
Hon'ble Mr. BYRAMJEE JEEJEEBHOY, C. S. I.
who presented
this Bungalow and the attached land
(admeasuring 25,500 Square Yards)
to be used as a Home and Play-Ground
for the Students
And who also contributed the sum of Rs. 10,000/—
in 4 per cent Government Paper
to form an Endowment Fund.

———

તા૦ ૧૭ મી ડીજેમબર.

રોજ ૨૯, માહ ૩ (શે.) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—દાદાભાઈ પેશતનજી નવસારીવાલા—ઉમર વર્ષ. ૮૧ નામદાર પેહલા સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ ના ધણીયાની લેડી આવાંબાઈના અતલગના ખેશી હોવાથી એમના કુટુંબ સાથ બહુ પલેટાયલા હતા. અને એવં નેજ એમને ચીન તરફ વેપારનાં કામ માટે મોકલયા હતા.[2]

———

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૧૦ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮.

૨ શેઠો મેહરવાનજી, નસરવાનજી, મંચેરજી, અને પેસ્તનજી દાદાભાઈ (પલાન મેકર) નવસારી વાળાના બાવા.

તા૦ ૧૮ મી ડીજેમબર.

પુણાંની કોનવેંટ અને પેનશનરસ સ્કુલમાં શિખનારાં બાળકોને શેઠ અરદેશર હોરમજજી વાડીઆનાં બાનુ બાઈ મેહરબાઈએ આજ દીને ખ્રીસ્ટમાસની એક જીયાફત આપી હતી. બાઈનાં એક બેટી બાઈ ખરશેદબાઈએ એક ભાષણ કરી સર્વે બાળકોને ખુશાલ ખ્રીસ્ટમાસ, તથા નામદાર કયસરે હિંદના બાહદુર સોલજરો કકડતી થંડી અને બરફની અંદર આફગાનીસ્તાન ખાતે લડે છે તેમની ફતેહ ચાહી હતી.[1]

———

શેઠો નવરોજજી હોરમજજી નસરવાનજી કુપર અને નાનાભાઈ દાદાભાઈ સતારાવાલાએ હીંદુસ્થાનની તવારીખની પ્રાચીન કાળમાં દારાયસ હીસ્તાસ્પીસના હુમલાથી તે હાલના મહારાણીજીના ઢંઢેરા સુધીના વખતની વર્ષો ને અનુક્રમે તવારીખનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું.[2]

———

તા૦ ૧૯ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮.

મરહુમ શેઠ કાવશજી નાનાભાઈ દાવરની મીલકતની વેંહચણીને લગતો સવાલ જે હાઈ કોરટમાં કમીશનરની હજુરમાં ચાલતો હતો, તે દરમ્યાન આજ દીને એ મરહુમનાં વીધવા બાઈ મીઠીબાઈ તરફથી નામદાર જડજ સર ચારલસ સારજંટને અરજ કરવામાં આવી હતી કે મરનારની બે નાબલી દીકરીઓ ધનબાઈ અને જરબાઈ જેઓ આઠ વર્ષની ઉમરે પુગવામાં આવી છે, તેણીઓને પારસીઓની રીત મુજબ શુદરેહ પેહરાવવો જોઈએ, માટે તેના ખરચના રૂ. ૧૫૦૦, તેણીઓનો ફાલો, જે રૂ. ૩૪૦૦૦) નો થશે, તેમાંથી કમીશનર પાસે અપાવવા. મરનારની આખી મીલકત રૂ. ૬૨૭૦૦૦) ની કોરટની સંભાલ તલેછે. આ નવજોત માટે માંગેલી રકમ ધર્મની ક્રિઆ, ખાણા, અને બીજા ખરચોને માટે જોઈશે, અને તેમનાં કુટુંબના દરજ્જા પ્રમાણે એ રકમ કાંઈ ઘણી નહિં કેહવાશે. નામદાર જડજે જણાવ્યું કે શુદરેહ પેહરાવવાની ક્રિઆ મેં નજરે જોઈ છે, અને તે ઘણી થોડી છે, માટે તેપર આટલો મોટો ખરચ કરવો મને ઠીક લાગતો નથી, અને આએ કોરટ તેને ઉતેજન આપશે નહિ. એમ કહી બંધે

———

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૨૪ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮.

૨ "Outlines of the History of India. Arranged in Chronological order. By, N. H. Cooper and N. D. Sataravala. Bombay: printed at the Fort Mercantile Press, 1878."

છોકરીઓની સાથે નવજોત કરવા સારૂં રૂ. ૭૫૦) અપાવવાનો હુકમ કીધો હતો.[૧]

તા૦ ૨૩ મી ડીજેમબર.

રોજ ૫ માહ ૪ (શે.) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—માણેકજી ખરશેદજી દાદીબરજોરના—ઉમર વર્ષ ૬૩ શેઠ ખરશેદજી બરજોરજી દાદીબરજોરના દીકરા. એવણ પ્રથમમાં ૧૮૪૦ થી પોતાના મામા શેઠ જીજીભાઇ દાદાભાઇની સહાયતાથી મેસરસ એડવરડ બેટ સને ત્યાં શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાટલીબોઇ સાથે ભાગમાં દલાલી કરતા હતા. જેમાંથી તા૦ ૧૯ મી અકટોબર ૧૮૬૫ ને દીને છુટા પડી રીટાયર થયા હતા. "પોતાની આસપાસના ઓળખાંન પીછાનવાળા તથા સગા વહાલાઓમાંના જેઓ બેકાર અને લાચાર હાલતમાં હોએ તેઓને ધંધે રોજગારે લગાડવા તથા આશરો આપવામાં મરહુમ શેઠ સદા ઉલટ બતાવતા હતા અને તેથી તેવણ લોકોમાં મોહટાં માનને લાએકના થઆ હતા."[૨]

તા૦ ૨૪ મી ડીજેમબર.

સુરત જીલ્લાને લગતાં કુંડીઆંણાં ગામ મધે ત્યાંની દરેમેહરની બાહેર પારસીઓના વપડાસને માટે એક કુવો કોઇ હમદીન જરથોસ્તીએ આજ દીને બંધાવી આપ્યો હતો.[૩]

તા૦ ૨૬ મી ડીજેમબર,

શેઠ રતનજી એદલજી કાંગાને નામદાર સરકારે અહમદનગર જીલ્લાના રાહુરી તાલુકાના કામ ચલાઉ મામલતદાર નેમ્યા હતા.

---

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૨૦ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮.

૨ જામે જમશેદ, તા૦ ૨૫ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮.

૩ આ કુવાપર નીચલી તખ્તી મારેલી છે.

" શ્રી પાક દાદગર દાદાર હોરમજદની મદદ હોજો.
" શ્રીકુલ કુંદીઆંનાંના જરથોસ્તી નાનાં તથા મોટાં અન
" જુમનને તથા દરેમેહેરમાં વાપડવા સારૂં એક અમદી
" આન જરથોસ્તીએ આ કુવો બંધાવી આપ્યો છે. પારસી
" રોજ ૬ થા મહા ૪ થો સને ૧૨૪૮ શેનશાહી યજદે
" જરદી. હીંદુ પોસ સુદ ૧ વાર ભોમે સંવત ૧૯૩૫
" ના તા૦ ૨૪ મી ડીઝેમબર ૧૮૭૮ અંગરેજી. "

આએ કુવો મુંબઇવાલા શેઠ જાંગીરજી રૂસતમજી મોદીએ પોતાને ખરચે કુંદીઆંણાવાલા શેઠ ખરશેદજી પાલણજીની મારફતે બંધાવી આપ્યો હતો.

શેઠ માણેકજી એદલજી ખરીખાઉને નામદાર સરકારે બીજાપુરના મામલતદાર નેમ્યા હતા[૧]

વાંદરા મધેના ઓનરેબલ બેહેરામજી જીજીભાઇના "લેંડસ એન્ડ" નામના બંગલાના રસ્તા પરથી કેટલાક ઇંગ્રેજો ફરવા હરવા તથા ટેકડીનો દેખાવ જોવાને જાવ આવ કરતા હતા. તેમને એ શેઠે ત્યાં એક દરવાજો બાંધી લઇ અટકાવવાથી તેવણ ઉપર એક જાહેર રસ્તો બંધ પાડવાની ફરીઆદી થાણાના મામલતદારની કોરટમાં મંડાઇ હતી. તેનો ચુકાદો તા૦ ૨૬ મી જુન ૧૮૬૯ ને દીને એ શેઠના લાભમાં થયો હતો કે એ રસ્તો કાંઇ જાહેર હતો નહી, તે તો એ શેઠની જગા છે. તે પછી શેઠ બેહરાંમજીએ પોતાની જગાપરથી એક રસ્તો કરી વાંદરાના ટાપુના નાકાની સુંદર જગા પર બેઠકો વગેરે બંધાવી જાહેર પ્રજાને ફરવા હરવા માટે આ શાલમાં ખુલ્લો મુકયો હતો તે પર નીચે પ્રમાણે તખતી મારેલી છે.

BYRAMJEE JEEJEEBHOY POINT.

The land forming this Point, and the Pathway leading to it were Presented to the Public by BYRAMJEE JEEJEEBHOY, Esq., C.S.I. who also contributed a large portion of the Expenses of constructing the Sea-side Road and it is therefore also called after him the

BYRAMJEE JEEJEEBHOY ROAD.

A. D. 1878.

એ ઠેકાણે પોરચ્યુગીઝોનો અસલ કીલ્લો હતો તેના ઉપર નીચે પ્રમાણે જુની તખતી હતી તે હાલ બી મોજુદ છે અને કીલ્લાનો થોડો ભાગ બી મોજુદ છે.

ESE. BALVAR
TE. SEFESEM
LOVOR-DONO
ME. DEIESVS
E. M. 1640

એનો તરજુમો એવો થાય છે કે "આ કીલો ખોદાની યાદમાં સને ૧૬૪૦ માં બાંધવામાં આવીયો છે."

એ દરીયે કીનારેનો રસ્તો બંધાયો તે આગમજ બેહરાંમજી પોઇંત પર જવાને લોકો જુનો હીલ રોડ વાપરતાં હતાં. ૧૮૭૦ ના એપ્રીલ માસની આખરીના એક દીને મુંબઇના તે વેળાના વડા જડજ સર ચારલસ સારજંત, મી૦ જસ્તીસ વારડન, ડા૦ લમસડન વગેરે

---

૧ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૨૬ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮.

યુરોપીયન ગ્રહસ્થો અને કેટલીક બાનુઓ શેઠ બેહરાંમજીના બંગલામાં પીકનીકે જઈ બે મોટી આમનીબસ (તે વેળાએ રવૈયો હતો તેમ) ભરાઈ રાતે પાછાં ફરતાં હતાં. તેટલાં પેહલી આમનીબસ જે સર ચારલસ સારજંત નાઈત પોતે હાંકતા હતા તે ટેકડીની તલીએની એક કઢંગી વલાંન આગલ એક પથર સાથે અડડી ગબડી પડી કે બસને મથાળે બેઠેલાં બે યુરોપીયન બાનુઓ મીસીસ વીને અને મીસ ફીલીપસ ત્યાંહ આવેલા એક ઉંડા પાર વગરના કુવામાં પડી જઈ ડુબી મુવાં. આ અકસ્માત પછી તે કુવાને મોટી દેવાલ કરી રસ્તો સુધાર્યો હતો. તો પણ ભવીષમાં અકસમાત ન બને, અને પ્રજાની સગવડ માટે સેંત એંડરૂના દેવલથી દરીયે કીનારેથી રસ્તો કાહડવા શેઠ બેહરાંમજીએ મ્યુનીસીપાલીતીને મોટી રકમ આપી હતી. જે કબુલી મ્યુનીસીલીટીએ તે રસ્તાને "ધી બેહરાંમજી જીજીભાઈ રોડ" નામ આપવાનો ઠરાવ કીધો હતો, એ રસ્તો પુરો કરતાં મ્યુનીસીપાલીતીએ નાણાં સંબંધી મુશકેલી બતાવી ઘણી ઢીલ કરી હતી. ૧૮૯૮ નાં શાલ સુધી તે પુરો થયેલો નહીં હોવાથી એ. જી. તરસત સેતલમંતના તરસતીઓએ ૨૯ મી અકટોબર ૧૮૯૮ ને દીને રૂ. ૨૦૦૦ અને ૧૯૦૬ માં બીજા રૂ. ૧૨૦૦ મ્યુ. ને આપ્યા હતા. વળી તરસતી સાહેબોએ રૂ. ૨૦૦૦ ને ખરચે રસ્તાપર શોભઈતી પથરની બેઠકો બંધાવી આપી છે.

શેઠ દાદાભાઈ નવરોજજી પ્રોફેસરે ઈ. સ. ૧૮૭૬ ના ફેબરવારી, આપરેલ અને જુલાઈ માસમાં ઈસ્ટ ઇંડીઆ એસોસીએશનની મુંબઈની શાખાના સંબંધમાં કરેલાં "હિંદુસ્તાનની ગરીબાઈ" વિષેનાં ભાષણની એક ચોપડી લંડન મધે છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.[1]

પ્રોફેસર મેક્ષમુલરે પોતાનાં અધીપતીપણાં અને જાતી દેખરેખ હેઠળ પૂર્વ તરફની ભાષાના નામીચા વિદ્યાર્થીઓ પાસે પૂર્વ તરફના ધરમને લગતાં કેટલાંક ઉપયોગી પુસ્તકોની એક હારમાલા "સેક્રેડ બુકસ ઑફ ધી ઈસ્ટ"નાં નામથી આએ વર્ષથી પ્રગટ કરાવવા માંડી હતી.[2]

પ્રોફેસર સી. હારલેએ ફ્રેંચ ભાષામાં અવસ્તાનાં વ્યાકરણ, anthologic, ફરહંગ વગેરેનું એક નાઘલું પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું.[3]

મોનશીયો એ. હોવેલાક નામના ફ્રેંચ વિદ્વાને અવસ્તા, જરથોસ્ત, માજદીઅશની દીન, વગેરેના જુના લેખોની તવારીખનું એક પુસ્તક ફ્રેંચ ભાષામાં પ્રગટ કીધું હતું.[4]

તા૦ ૩૧ મી ડીજેમબર.

આએ વર્ષમાં ઇયાને તા૦ ૧લી જાનેવારીથી તે તા૦ ૩૧ મી ડીજેમબર ૧૮૭૮ સુધીમાં મુંબઈના પારસીઓમાં **૧૧૨૪** જન્મ-જેમાં ૫૯૮ છોકરા અને ૫૨૯ છોકરી-નોધાયાં હતાં,

એજ વર્ષમાં મુંબઇ મધે પારસીઓમાં **૨૯૫** જોડાંનાં લગન તથા **૧૬** જોડાંનાં ગગરનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

		નર.	નારી.	જુમલે.
લગન—	૭ થી ૧૦ વર્ષના.	૨	૧૧	૧૩
	૧૧ થી ૧૫ વર્ષના.	૨૧	૧૨૩	૧૪૪
	૧૬ થી ૨૦ વર્ષના.	૮૦	૧૨૬	૨૦૬
	૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં.	૧૩૨	૩૩	૧૬૫
	૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં.	૪૨	૨	૪૪

---

૧ "Poverty of India. By Dadabhai Naoroji. London: printed by Vincent Brooks, Daz and Son. 1878."

૨ એ હાર માલાનાં આજ સુધી ૪૯) દફતરો છપાઈ પ્રગટ થયાં છે, જે મધે પુરાતન ઇરાનીઓના ધર્મને લગતાં ૮) દફતરોમાં નીચલી બાબદોના તરજુમા કરેલા છે:-

દફતર ૪ થું—વંદીદાદ(જેમસ ડારમેસ્ટેટર)—૧૮૮૦.
દફતર ૫ મું—બુનદેહશ, બહમન યષ્ટ, અને શાયશ લાશાયશ (ઈ. ડબલ્યુ વેસ્ટ)—૧૮૮૦.
દફતર ૧૮ મું—દાદેસ્તાંને દીની અને માનુશચેહરનાં ધર્મ પત્રિકા (ઈ. ડબલ્યુ વેસ્ટ) ૧૮૮૨.
દફતર ૨૩ મું—શીરોજા, યષ્ટો અને નીયાએશો (જેમસ ડારમેસ્ટેટર)—૧૮૮૪.
દફતર ૨૪ મું—દીનાએ મીનો ખેરદ, સેકંદ ગુમાનીવજાર, અને સદદર (ઈ. ડબલ્યુ વેસ્ટ) ૧૮૮૫.
દફતર ૩૧ મું—યજશને, વીસ્પરદ, આફરીનગાન, ઘાહ અને પરસુટણ (એલ. એચ. મીલ્સ—૧૮૯૨.)
દફતર ૩૭ મું—એકવીશે નુસ્કની હકીકત, દીનકરદની ૮ મી તથા ૯ મી કેતાબમાં જણાવ્યા મુજબ (ઈ. ડબલ્યુ. વેસ્ટ) ૧૮૯૨.
દફતર ૪૭ મું—જરથોસ્ત પેગમબરના મોજેજા (ઈ. ડબલ્યુ વેસ્ટ)—૧૮૯૭.

૩ "C. de Harlez manuel, de la langue de l' Avesta. Grammair, Anthologiec, Lexique. Paris 1878."

૪ "A Hovelacque, L'Avesta, Zoroastre et le Mazdeisne. Premiere Partie. Intraduction. Decouverte et iuterpretation de L'Avesta. Paris 1878."

૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં.	૧૦	૦	૧૦
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં.	૫	૦	૫
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં.	૨	૦	૨
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં.	૧	૦	૧
	૨૯૫	૨૯૫	૫૯૦

ગગરનાં–૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં.	૦	૪	૪
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં.	૧	૫	૬
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં.	૧	૩	૪
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં.	૩	૪	૭
૩૬ થી ૪૦ વષનાં.	૬	૦	૬
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં.	૩	૦	૩
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં.	૨	૦	૨
	૧૬	૧૬	૩૨

એજ વર્ષમાં મુંબઇ મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીગતે **૧૧૭૩** મરણ નિપજ્યાં હતાંઃ—

	નર.	નારી.	જુમલે.
તરતનાં જન્મેલ ...	૪૭	૨૪	૭૧
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીના...	૫૨	૩૪	૮૬
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીના...	૯૮	૯૧	૧૮૯
૧ થી ૫ ,, ...	૧૨૪	૧૧૪	૨૩૮
૬ થી ૧૦ ,, ...	૨૫	૨૧	૪૬
૧૧ થી ૨૦ ,, ...	૧૨	૩૬	૪૮
૨૧ થી ૩૦ ,, ...	૨૭	૨૯	૫૬
૩૧ થી ૪૦ ,, ...	૪૦	૩૧	૭૧
૪૧ થી ૫૦ ,, ...	૪૧	૨૧	૬૨
૫૧ થી ૬૦ ,, ...	૫૬	૩૯	૯૫
૬૧ થી ૭૦ ,, ...	૫૦	૪૬	૯૬
૭૧ થી ૮૦ ,, ...	૨૭	૪૯	૭૬
૮૧ થી ૯૦ ,, ...	૧૩	૨૩	૩૬
૯૧ થી ૧૦૦ ,, ...	૧	૨	૩
	૬૧૩	૫૬૦	૧૧૭૩

એ **૧૧૭૩** મરણ નીચલા લતાઓ ઉપર થયાં હતાંઃ—

કોલાબા	૧૦	બાહેરકોટ ...	૧૬૩
કોટ	૪૦૯	ખેતવાડી ..	૯૨
ધોબીતલાવ ...	૨૭૨	ખેટાંકી	૨
કરેલવાડી ...	૧૮	ભીંડીબજાર ...	૩૭
ગીરગાંમ ...	૨૪	ભાંએખલા ...	૫
ચોપાતી... ...	૨૬	મજગાંમ ...	૩૪
ગ્રાંટરોડ... ...	૧૯	પરેલ	૧૧
તારદેવ	૫	મોથ	૨
ગોવાલીઆ તલાવ...	૧૦	નાએગાંમ ...	૩
ખંભાલા ...	૨	દાદર	૧
વાલકેશ્વર ...	૮	માહીમ	૩
		વાંદરા	૫
		સર જ. જી. હાસ્પી०	૭
		ગોકલદાસ હાસ્પી०	૨
		કાગતપુરા ...	૨
			૧૧૭૩

એ ૧૧૭૩ **મરણ નીચલાં કારણથી નીપજ્યાં હતાંઃ**—

તાવ	૨૪૬
જ્ઞાન તંતુને લગતાં દરદો	૧૫૧
ફેફસાંને લગતાં દરદો	૮૦
લોહી વીકારને લગતા દરદો	૧૭
જલંદર	૧૭
શીતલા	૨૨
ગોવરૂં	૪૦
કોલેરા	૪૩
મરડો	૩૬
પેત	૪૧
પીસાબને લગતાં દરદો	૪
છુપા ભાગને લગતાં દરદો	૧૬
ચામડીને લગતાં દરદો	૧૯
હાલચાલ તથા તંતુને લગતાં દરદો	૩
તરતનાં જન્મેલાં	૭૧
જઇફી તથા નાકવતી	૧૩૯
બીજાં દરદો	૨૧૪
(૧૩ તાવને લગતાં.	
૯૬ છાતીને લગતાં.	
૧૦૫ પાચન શકિતને લગતાં.)	
આપઘાત	૧૨[1]

[1] આપઘાત કરી મરણ પામેલાં ૧૨) જણામાં ૫) પુરૂષ અને ૭) સ્ત્રી હતાં. પુરૂષોમાં એક ૪૮) વર્ષના આગલા વ્યાપારીએ નાણાં ગયાના ગમમાં અસ્ત્રાવડે ગળાં પર જખમ કરી તથા સાથે ઝેર ખાઇ, એક ૫૮) વર્ષના નશેશાલારે મગજની અસ્થિર હાલતમાં દરીયામાં પડી, એક ૫૩) વર્ષના દુકાનદારે માંદગીથી કંટાળી કુવામાં પડી, એક ૫૩) વર્ષના બબરચીએ છાકટપણાંના અવેશમાં દરીયામાં પડી, તથા એક ૨૩) વર્ષના પ્રીટરે નોકરીથી રજા મલવાની નીરાશીમાં કુવામાં પડી આપઘાત કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૧૮) વર્ષનીએ માંદગીથી કંટાલી,

(૬ જેહર ખાઇને.
૬ કુવામાં પડીને.)

હોનારત, અકસમાત, વગેરે ... ...૭[૨]

(૩ ડાઝી જવાથી.
૧ નાહતાં ડુબી જવાથી.
૧ રેલવે તલે આવી જવાથી.
૧ માએ બાળા ગોળી વધુ ખવાડવાથી.
૧ બારીએથી રસ્તામાં તુટી પડવાથી.)

૧૧૭૩ વળી એજ વર્ષમાં મુંબઇ મધે ૮૧ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારોની કોરટનો આશરો મેલવવાને અરજી કીધી હતી, જેમાં બે ઓરતો પણ હતી.

એક ૨૫) વર્ષનીએ ઘરસંસારી કલેશને લીધે, બે ૨૬) વર્ષનીઓએ ભરથારોના મરણના ગમને લીધે, અને એક ૬૦) વર્ષનીએ મગજની અસ્થિર હાલતમાં પાંચેએ ઝેર ખાઇ, તથા એક ૬૭) અને બીજી ૩૫) વર્ષનીઓએ માંદગીથી કંટાળી બંનેએ કુવામાં પડી આપઘાત કીધા હતા.

૨ અકસ્માતથી મરણ પામેલાં ૭) જણામાં ૪) પુરૂષ અને ૩) સ્ત્રી હતાં. પુરૂષોમાં એક ૪૦) વર્ષના નોકરનાં કપડાં દીવાથી સળગી જવાથી, એક ૫૮) વર્ષના પેનશનર ચાલતી ત્રેને ઉતરવા જતાં પડી જવાથી, એક ૯) વર્ષનો છોકરો દરીયામાં નાહતાં ડુબી જવાથી, અને એક ૪૦) દીવસના બુચાને માએ ભુલમાં બાળગોળી વધારે ખવાડવાથી મરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૭૫) વર્ષની બુઢી તથા એક ૫) વર્ષની બુચી દીલમાંનાં કપડાં અકસ્માતીક સળગી જવાથી, તથા એક ૩૫) વર્ષની ઘરમાં આગ લાગવાથી ગભરાતમાં બારીએથી રસ્તામાં તુટી પડી મરણ પામી હતી.

ઈ. સ. ૧૮૭૯.

આએ વર્ષનાં "ટાઇમસ, ઓફ ઇંડીઆ" નાં કાલેનડરમાં[૧] સઘળી બીના નીચલા ફેરફાર તથા વધારા સિવાય આગલાં કાલેનડરની માફકજ છે.

જાંઇટ સ્ટાક કુંપનીઓ:—

સેંત્રલ ઇંડીઆ સ્પીનીંગ વીવીંગ એંડ માન્યુફેકચરીંગ કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં નશરવાનજી રતનજી તાતા, ખરશેદજી જાંહગીરજી તારાચંદ, ફરામજી હોરમજજી મેહતા, દાદાભાઇ દીનશાહ ગાંધી, અને જમશેદજી નસરવાનજી તાતા. શેક્રેટરી—જાંહગીરજી બરજોરજી વાછા.

ન્યુ કોલાબા કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં શેરાબજી શાપુરજી બંગાલી, શેરાબજી ફરામજી પટેલ, અને ખરશેદજી રૂસ્તમજી કામાજીનાં નામ વધારે.

કોલાબા સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં નશરવાનજી દાદાભાઇ કાતરકનું નામ વધારે.

ફ્રેંચ પ્રેસ કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં દીનશાહ ફરામજી કેઆસ.

ગ્રેટ ઇસ્ટરન સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં પાલણજી ફરામજી મેહતાનું નામ વધારે.

હિંદુસ્થાન સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ મીલસ કુંપનીના માનેજર તરીકે ફરાંમજી બહમનજી પટેલ.

મધરાજ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ, કાવશજી દીનશાહજી એડનવાલા, એદલજી નશરવાનજી શેઠના, જાંહગીરજી હોરમજજી મોદી. શેક્રેટરી એંડ ત્રેજરર જાંહગીર હોરમજજીની કું૦

મધરાજ યુનૈઇટેડ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ મીલસ કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં ખરશેદજી માણેકજી શેઠના.

માણેકજી પીટીટ માન્યુફેકચરીંગ કુંપનીના ડાએરેકટરોમાં દાદી નશરવાનજી દાદીનું નામ વધારે.

તા૦ ૧ લી જાનેવારી

આજ દીને નવાં વર્ષની ખુશાલીમાં નામદાર માહારાણીજી તરફથી અપાયલા ખેતાબોમાં આકોલાના આસીસ્ટંટ કમીશનર દસ્તુર બહમનજી જામાસપજી જામાસ્પ આશાનાને "કંમપાનીઅન ઑફ ધી ઈંડીઅન એમપાએર" (સી. આઇ. ઇ.) નો ખેતાબ મલ્યો હતો.[૧]

તા૦ ૨ જી જાનેવારી

રોજ ૧૫ માહ. ૪ (શે૦) ૧૨૪૮ ય.

મરણ—ખરશેદજી કુવરજી માજુ—ઉમર વર્ષ ૬૯) ૧૮૪૦ થી પોતાના પીતરાઇ હોરમજી માણેકજી માજુની

[૧] The "Times of India" Calendar and Bombay Directory for 1879. Bombay: printed and published at the "Times of India" office.

[૧] જામે જમશેદ, તા૦ ૩ જી જાનેવારી ૧૮૭૯

ઇંગ્રેજ બજારની મીલીનરીની દુકાનમાં પોતાના ભાઇ દોરાબજી સાથ જોડાયા હતા. અને ૧૮૪૭ મા તેમાંથી છુટા પડી પોતે જુદો રોજગાર ચલાવતા હતા.

તા૦ ૭ મી જાનેવારી

મુંબઇનાં મ્યુનીસીપાલ કારપોરેશનના આવતાં ત્રણ વર્ષોને માટે કર ભરનારાઓ તરફના ૩૬) અધિકારીઓની ચુંટણી ગઇ તા૦ ૩૦ મી અકટોબરને દીને થાઇ હતી, જે વેળા ૩ ઇંગ્રેજ, ૧ પોર્ટુગીજ, ૧૫ હિંદુ, ૪ મુસલમાન અને નીચલા ૧૩ પારસીઓ કારપોરેટરો તરીકે ચુંટી કઢાયા હતાઃ—

વારડ. ૧; શેઠ હોરમજજી નવરોજજી સકલાતવાલા, કાવશજી માણેકજી લીમજી. વારડ ૨; શેઠો બહમનજી પેશતનજી માસટર, હોરમજજી દાદાભાઇ પલીડર; વારડ ૩; શેઠો નવરોજજી ફરદુનજી, ડાકટર કાવશજી હોરમજજી, નવરોજજી બેહરામજી સંતોક. વારડ ૪; શેઠ નશરવનજી ચાંદાભાઇ ઇજનેર. વારડ, ૬; શેઠ જમશેદજી પાલણજી કાપડીઆ. વારડ ૭; શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી કામાજી. વારડ ૮; શેઠો મનચેરજી નવરોજજી બનાજી, બેહરામજી નશરવાનજી સીરવાઇ, વારડ ૯; શેઠ નાના ભાઇ બેહરામજી જીજીભાઇ.

એજ મુજબ સુબેહના અમલદારો તરફના ૧૬ અધિકારીઓની ચુંટણી તા૦ ૧૩ મી નવેમબરને દીને થાઇ હતી, જે વેળાએ ૭ ઇંગ્રેજ, ૪ હિંદુ, અને નીચલા ૫ પારસીઓ કારપોરેટરો તરીકે ચુંટી કઢાયા હતા.—

હાનરેબલ ડોશાભાઇ ફરાંમજી કરાકા, સી. એસ. આઇ; ખાંનબાહદુર બેહરાંમજી દાદાભાઇ રેજીસ્ટ્રાર, શેઠો હોમજી ઃખરશેદજી દાદી, પીરોજશાહ મેહરવાંનજી મેહતા, એમ. એ; સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ.

વળી સરકાર તરફના ૧૬ અધીકારીઓ તા૦ ૧૨ મી ડીજેમબરને દીને નેમાયા હતા, જે બધા ઇંગ્રેજોજ હતા.

એ કારપોરેશનની પહેલી સભા આજ દીને મલી હતી, જે વેળાએ આવતાં ત્રણ શાલ માટે કારપોરેશન તરફના ૨ હિંદુ, ૨, મુસલમાન, અને નીચલા ૪ પારસીઓ ટાઉન કૌનસીલના મેમબરો તરીકે ચુંટી કઢાયા હતા —[1]

શેઠો નાનાભાઇ બેહરામજી જીજીભાઇ, નવરોજજી ફરદુનજી, હાનરેબલ ડોશાભાઇ ફરામજી કરાકા, સી. એસ. આઇ; મનચેરજી નવરોજજી બનાજી.

તા૦ ૧૨ મી જાનેવારી

રોજ ૨૫ માહ ૫ (ક.) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—દાદાભાઇ બેહરાંમજી બનાજી—ઉમર વર્ષ ૬૬) એ વણ પ્રથમ કલકતા અને ચીન તરફ મોટો રોજગાર ચલાવતા હતા. ૧૮૪૫ માં ચીન મધે ત્યાંની જરથોસ્તી અંજુમનનું જે ફંડ સ્થાપ્યું તેના એવણ એક તરસ્ટી હતા. ચીનથી અતરે આવયા પછી પણ લાંબો વખત વેપારમાં પડયા હતા. અલેકજાંડરા સ્કુલ સ્થાપવા માટે મરહુમ શેઠ માણેકજી ખરશેદજી શરાફે ઉભાં કીધેલાં પેહલાં લીસ્તમાં એવંને રૂ. ૨૫૦૦) ભર્યા હતા. મુંબઇ બેંકની નાદારી બાબે સેક્રેતરી ઓફ સ્તેતે ૧૮૬૮ માં જે કમીશન નેમ્યું હતું, તેમાં એવંને શાક્ષી આપી હતી.

તા૦ ૧૪ મી જાનેવારી.

આડમીનીસ્ત્રેટર જનરલનો ૧૮૭૪ નો ૨ જો કાએદો કે જેમાં—"હિંદુ, મુસલમાન, બુધીસ્ટ, તથા જે લોકોને ૧૮૬૫ના ઇંડીઅન સકસેશન આકટની ૩૩૨ મી કલમ મુજબ તે કાએદાના અમલ તલેથી બાતેલ કીધા હોય" તેઓને ખાસ છુટા કરી બીજા સઘળા લોકોને તે લાગુ પાડયો છે, તે કાએદો પારસીઓને પણ લાગુ પડવાથી મોફસીલમાં તેની રૂહે એક મરનાર પારસી જો કાંઇ પોતાની મીલકત મુકી જાય તો તેની મીલકત લેવાને કોઇ હકદાર ઠડે અને તેને તે મીલકત સપુરદ કરવામાં આવે. ત્યાં સુધી તે મીલકત જીલ્લા જડજના અથવા તે મુકરર કરે તેવા અધિકારીના તાબામાં રહે. આ કલમથી ગુજરાતના પારસીઓને તેમના રેવાજ મુજબ ઘણી અગવડો નડવાથી તેઓના તરફથી શેઠ રૂસતમજી ખુરશેદજી મોદીએ એક અરજી હિંદુસ્થાનનાં વાઇસરાય નામદાર લારડ લીટન જોગ ૧૮૭૮ના ફેબરવારી માસમાં કરી એ કાયદામાંથી પારસીઓને પણ બાતલ કરવાને આજીજી કીધી હતી. શબબ તેઓ તો આ દેશનાજ હાલ વતની હોવાથી તેઓની મીલકતનો સંભાલ લેવાને તેઓનાં ઘણાં સગાં વાહલાં તથા મિત્રો નીકલી આવે એમ છે. આ ઉપરથી નામદાર વાઇસરાએ જુલાઇ ૧૮૭૮ માં મુંબઇની સરકારને પુછાવ્યું કે, અગર આ કાએદામાંથી પારસીઓને બાતલ કરવામાં આવે તો કાંઇ હરકત છે કે નહિં, તથા ગુજરાત સિવાય મુંબઇ ઇલાકાના બીજા પારસીઓબી આ ધારામાંથી બાતલ થવાને ઇચ્છે છે કે ? આ ઉપરથી મુંબઇની સરકારે પુણાના પારસીઓનો વિચાર ખાનબાહદુર પદમજી પેશતનજી તથા, ખાંનબાહદુર દસ્તુર નોશરવાંનજી જામાસપજી જામાસ્પ આશાનાની મારફતે, તથા અહ

---

[1] ટાઇમસ ઓફ ઇંડીઆ, તા૦ ૮ મી જાનેવારી ૧૮૭૯

મદનગરના પારસીઓનો વિચાર ખાંનબાહદુર નશરવાંનજી ખરશેદજી નગરવાલાની મારફતે કાગજે લખી જાણુવા માગયો હતો, જેઓ બધાઓએ એક અવાજે જણાવ્યું કે પારસીઓને આએ કાએદામાંથી બાતલ રાખવા જોઇએ. એજ મુજબ મુંબઇના પારસીઓના વિચાર જાણુવાને પણ સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટને લખવાથી તેવણે-આજ દીને અતરેના આગેવાન પારસીઓની એક સભા પોતાના મજગાંમ કાસ્ટલમાં બોલાવી હતી, જ્યાં સંઘો પત્ર વ્યાવહાર વાંચ્યા પછી શેઠ બેહરામજી જીજીભાઇ, સી. એસ. આઇ. ની દરખાસ્ત, અને શેઠ પીરોજશાહ મેહરવાંનજી મેહતા, એમ. એ. ના ટેકાથી ઠેડાવ થયો કે, "સુરત તથા મોફ્રુસીલ અને બીજી જગાના પારસી રેહવાસીઓએ આડમીનીસ્ત્રેટર જનરલના આકટ વીશે જે અરજી કીધી છે, તે મધે જાહેર કીધેલા શબઓને લીધે એ ધારાના અમલમાંથી જે પ્રમાણે અને જેટલી હદ સુધી હીંદુ, મુસલમાન, અને બુધ્ધીસ્ટ લોકોને અલગ રાખ્યામાં આવ્યા છે, તેજ પ્રમાણે અને તેટલીજ હદ સુધી પારસીઓનેબી અલગ રાખવા જોઇએ એવું આ સભાનું મજબુત મત છે, અને એ રીતે તેઓને અલગ રાખવાનાં કારણુ સારૂં મજકુર ધારાની ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૩૬, અને ૬૪ મી કલમમાં "મુસલમાન" તથા "બુધીસ્ટ" એ શબ્દોની વચ્ચે "પારસી" શબ્દ ઉમેરવો બસ છે, એવું આ સભા વિચારે છે." [1]

---

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૧૫ મી જાનેવારી ૧૮૭૯.

ઉપલો ઠેડાવ સર જમશેદજીએ નામદાર સરકાર પર તા૦ ૧૬મી જાનેવારી ૧૮૭૯ને દીને એક પત્ર સાથે લખી મોકલ્યો હતો, પણ તે વિષે હિંદુસ્થાનની વડી સરકારને જરા ગુંચવાડો જણાયાથી તે બાબે પાછો વિચાર ચલાવવાને સર જમશેદજીને લખી મોકલ્યું હતું, અને તે ઉપરથી તેવણે તા૦ ૨૪ મી મારચ ૧૮૮૦ ને દીને પાછી ઉપલી સભા બોલાવી તેમાં એ બાબે નીચે મુજબ ખોલાસાથી ઠેડાવ પસાર કરી મોકલ્યો હતોઃ—

"નામદાર સરકારને સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટે પોતાના તા૦ ૧૬ મી જાનેવારી ૧૮૭૯ના પત્ર મધે જણાવ્યું હતું કે પારસીની કોમના લાભને કીજે આડમીનીસ્ત્રેટર જનરલ આકટની ૧૫ મી તથા ૧૭ મી તથા ૧૮ મી કલમો ઉપયોગી છે, માટે તે ધારા પુસ્તકમાં રાખવી જોઇએ એમ જે લખ્યું હતું તે મુખ્ય કરીને ૧૭ મી તથા ૧૮ મી કલમ વીશે હતું, અને ૧૫ મી કલમ વિષે એ લખાણુને ઘણો સેહેજ સંબંધ હતો. શબબ કે ૧૬ મી કલમ બાતલ કીધા પછી મજકુર ૧૫ મી કલમ ઘણે દરજ્જે નીરઉપયોગી થઇ પડશે એવું વીચાર્યું હતું. તોપણ વશીહત કર્યા વગર ગુજરી જનાર હરેક ધણીની મીલકતનો વહીવટ ચલાવવાનો અખત્યાર મેલવવા માટે તે મરનારના માગનારાઓને જે દરજ્જે "ઇંડીઅન શકશેશન આકટ" ની ૨૦૬થી કલમમાં આપવામાં આવ્યો છે, તેનાથી ચહડતો દરજ્જે ઇયાને તે અખત્યાર મેલવવાને તેઓથી પુર્વ હક આડમીનીસ્ત્રેટર જનરલને ઉપર જણાવેલી ૧૫ મી કલમમાં આપેલો છે, તેથી એ કલમ બીલકુલ નીરઉપયોગી કહેવાય નહીં.

"૨—પણ અગરજો મજકુર આકટની ૧૫ મી અને ૧૬ મી કલમો એક બીજા સાથે સામતી વંચાતી હોય, તથા તેનો અર્થબી સામતો થાઇ શકે, અને ૧૬ મી કલમમાં "પારસી" એ શબ્દ ઉમેર્યાથી ૧૫ મી કલમનો લાભ પારસીની કોમને મલતો બંધ પડતો હોય તોપણ પારસીઓની એવી અરજ છે કે, ૧૫ મી કલમથી મલતો લાભ ખોઇનેબી ૧૬ મી કલમના અમલમાંથી તેઓની કોમને અલગ રાખવી.

"૩—મજકુર ૧૬ મી કલમની સામે પારસીઓને જે વાંધા છે તે સુરતના પારસીઓ એ પોતાની અરજી-ના ૬ થા તથા ૭ મા પારેગ્રાફમાં ખોલ્લી રીતે જણાવેલા છે અને જે વાંધા ૬૪ મી કલમની સાંમે ઉઠાવવામાં આવ્યા છે તેજ ઘણાખરા વાંધા ૧૬ મી કલમને બી લાગુ પડે છે."

એ પછી એ કાયદાની ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૩૬ અને ૬૪ મી કલમમાં જ્યાં મુસલમાંન અથવા બુધીસ્ત શબ્દો આવેલા છે તેની વચ્ચે "પારસી" શબ્દ ઉમેરવાને લગતું એક નાખલું બીલ નામદાર વાઇસરાયની ધારા સભામાં રજુ કરવા ધારા શાસ્ત્રી મી૦ વીહટલીસ્ટોકસે તૈયાર કીધું હતું, અને તે કૌનસીલમાં રજુ કરવા આગમજ પારસીઓની પસંદગીને માટે નામદાર વડી સરકારે મોકલી આપ્યું હતું. એ બીલ ઉપર વિચાર કરવા માટે પાછી પારસી આગેવાંનોની એક સભા સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટે તા૦ ૧૧ મી આગશટ ૧૮૮૦ ને દીને મ્જગાંમ કાસ્ટલમાં બોલાવી હતી, જ્યાં શેઠ નવરોજજી ફરદુનજીની દરખાસ્ત અને શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખના ટેકાથી ઠેડાવ થયો કે "હાનરેબલ મી૦ વીહીટલીસ્ટોકસે રજુ કીધેલું બીલ મુફસીલના પારસીઓને તેમની અડચણોમાંથી સારી રીતે મોકલા કરવા સરખું ચોકસ છે તેથી તેના ઉપર પારસી કોમની પુરેપુરી મંજુરયાત છે—સીવાય કે બીલની બીજી કલમમાં દાખલ કરેલી આકટની ૩૬ મી કલમ." આ ૩૬ મી કલમ વિષે શેઠ જાંહગીરજી મેહરવાંનજી પલીડરે સમજ આપી કે એ કલમનું બંધણ લાભકારક અને ફાયદે પડતું હતું. તેથી કોઇ મરનાર શખસની વીધવા, છોકરા, છોકરી, વગેરે ખેશીને ટુંક ખરચમાં રૂ. ૧૦૦૦) ની અંદરની અસકયામત કીજે પવરના સરખી સરટીફીકેટ આડમીનીસ્ત્રેટર જનરલ તરફથી મલે. આ સુચના પ્રમુખ સર જમશેદજીએ પોતાના કાગજમાં સરકારને લખી જણાવવાને ઠેડવ્યું હતું.

તા૦ ૧૫ મી જાનેવારી

ડાકટર કુવરજી કાવશજી વઇદ એડીનબરોની એલ. આર. સી. એસ; તથા ગલાસગોની એલ. એફ.

એસ. પી., એલ. ની પરીક્ષાઓ ફતેહમંદી સાથે પસાર કીધી હતી. [1]

તા૦૧૫ મી જાનેવારી

રોજ. ૨૮ માહ ૫ (ક) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—ગાંધીભાઇ જાંહગીરજી મોદી—ઉમર વર્ષ ૪૦). ૧૮૬૫ માં હાઇ કોરટ પલીડરની તથા ૧૮૭૦ માં સોલીશીતરની પરીક્ષા પસાર કરી હતી. 'જનારધન એંડ ગાંધીભાઇ' તે નામે વકીલાતનું કામ ચલાવતા હતા, અને સમોલ કોઝ કોરટમાં મુકદમો ચલાવતાં અચબુચ મરણ પામયા હતા. [2]

તા૦ ૧૬ મી જાનેવારી

કરાંચી તાલુકાના કામચલાઉ વડા મુનશી શેઠ ફરામરોજ એદલજી પંથકીને નામદાર સરકારે તે જીલ્લાના ત્રીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટની સતા આપી હતી. [3]

તા૦ ૧૭ મી જાનેવારી

આજ દીને **મરહુમ** શેઠ ગાંધીભાઇ જાંહગીરજી મોદીનાં ઉઠમણામાં તેમના બાવા શેઠ ખરશેદજી શોરાબજી વાચ્છાગાંધી તથા બીજા એશીઓએ મલી રૂ૦ ૯૭૮) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. [4]

તા૦ ૨૦ મી જાનેવારી

રોજ. ૩ માહ. ૫ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—શાપુરજી એજનજી લુલાવાડીઆ—ઉમર વર્ષ. ૭૧) મુંબઇ મધે ૧૮૬૦—૭૦ ના દાહેકામાં તથા તેની આગમજ ઘણુંક જાણીતા પારસી તાલીમવાળાઓ હતા-જેઓ કદાવર અને હીંમતવાન હોવાથી-પોતાનાં કૈવત અને હીંમતનો ઘણો સરસ ઉપયેગ કરી અગત પડવે ગરીબોને સહાય થતા હતા. તેઓમાંના મરનાર એક હતા. અને વેપાર કરતા હતા,

તા૦ ૨૮ મી જાનેવારી

મુંબઇની યુનીવરસીટીની અઢારમાં વર્ષની કાનવોકેશન આજ દીને સર કાવશજી જાંહગીર યુનીવરસીટી હાલમાં ભરાઇ હતી. પ્રમુખ સ્થાને વાઇસચાનસેલર ધી હાનરેબલ જેમસ ગીબસ બીરાજ્યા હતા. આ વેળાએ જે વિદ્યાર્થીઓને પદવીની સનંદો આપવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પારસીઓ હતાઃ—

માસટર ઑફ આર્ટસ (એમ. એ.) ની સનદ—કાવશજી જમશેદજી સંજાણા; કેખશરૂ કુંવરજી કાપડીઆ

બેચલર ઑફ લૉઝ (એલ. એલ. બી.) ની. સનદ—જાંહગીર એદલજી મોદી.

લાઇસેનશીયેટ ઑફ મેડીસીન એંડ સરજરી (એલ. એમ. એંડ એસ.) ની સનદ—રૂસતમજી હોરમજજી કામા, ધનજીભાઇ બરજોરજી ડાકટર (સ્પેનસરના), શોરાબજી ફરદુનજી ગજધર, માણેકશાહ જમશેદજી કેરાંવાળા, ભીખાજી જીવાજી દમણીઆ, મેહરવાંનજી ધનજીભાઇ કરંજીઆ, દાદાભાઇ ખરશેદજી રીવીટના, શાવકશાહ શોરાબજી તારાપોરવાલા.

લાઇસેનશીયેટ ઑફ સીવીલ ઇનજીનીઅરીંગ (એલ. સી. ઇ.) ની સનદ—જમશેદજી જાંહગીર દલાલ, નાનાભાઇ અરદેશર મુસ, જમશેદજી દાદાભાઇ નાદરશાહ, ખરશેદજી નવરોજજી પાવરી.

બેચલર ઑફ આર્ટસ (બી. એ.) ની સનદ—હોરમજજી કેરબાદજી ભરૂચા, જીજીભાઇ એદલજી મોદી, દાદાભાઇ ખરશેદજી મુનશી (કટેલી), નાનાભાઇ બેહરામજી ડાકટર, નશરવાનજી કાવશજી મસાંની, દોરાબજી ખરશેદજી નરીમાન, હોશંગજી બરજોરજી વાંનીયા, ફરામજી રૂસતમજી વાડીઆ.

આ વેળાએ અપાયલાં યુનીવરસીટી મેડલોમાં ચાનસેલરસ મેડલ કાવશજી જમશેદજી સજાંણાને એમ એ. ની. પરીક્ષામાં ગણિત શાસ્ત્રમાં પેહલા વર્ગમાં પસાર થવા માટે, તથા પ્રાઇઝોમાં જેમસટેલર પ્રાઇઝ જીજીભાઇ એદલજી મોદીને બી. એ. ની. પરિક્ષામાં તવારીખ અને અર્થવિદ્યામાં સર્વેથી ચઢતી માર્કસ મેલવવા માટે આપવામાં આવ્યાં હતાં.

વળી આએ વર્ષ યુનીવરસીટીની પુંજીમાં શેઠ જાંહગીર કાવશજી જાંહગીર રેડીમનીએ નવેમબર ૧૮૭૮માં પોતાના બાવાના દોસ્ત હાનરેબલ મી૦ જેમસ ગીબસની યાદગારીમાં રૂ. ૨૦૦૦) ની રકમ તેના વ્યાજમાંથી દર શાલ "ફરસ્ટ એકઝામીનેશન ઇન આર્ટસ"ની પરિક્ષામાં જે વિદ્યાર્થી ખુદરતી વિદ્યામાં સર્વેથી ચઢતી માર્કસે પસાર થાય તેને હાનરેબલ મી૦ ગીબસના નામથી ઇનામ આપવાને ભેટ આપી હતી. [1]

---

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૧૭ મી જાનેવારી ૧૮૭૯

૨ શેઠ ખરશેદજી શોરાબજી વાચ્છાગાંધીના દીકરા પણ મમાવા શેઠ જાંગીરજી ફરદુનજી મોદીના પાલક

૩ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૧૬ મી જાનેવારી ૧૮૭૯.

૪ જામે જમશેદ, તા૦ ૨૧ મી જાનેવારી ૧૮૭૯.

૧ ટાઇમસ ઑફ ઇંડીઆ, તા૦ ૨૯ મી જાનેવારી ૧૮૭૯. ઉપલા પદવી મેલવેલા પારસીઓ ઉપરાંત આએ વર્ષ યુનીવરસીટીની નાયલી પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતાઃ—

તા૦ ૨૯ મી જાનેવારી

રોજ ૧૨ માહ. ૬ (ક૦)૧૨૪૮ ય૦

આજ દીને મરહુમ બાઈ જાઈજી તે શેઠ કાવશજી દાદાભાઈ રૂસતમજી બનાજીનાં ધણીઆંની તથા કલકતાવાલા શેઠ માણેકજી રૂસતમજી બનાજીનાં બેટીનાં ઉઠમણાંમાં તેમનાં બેશીઓએ રૂ. ૮૫૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.[1]

તા૦ ૩૦ મી જાનેવારી

મુંબઈની યુનીવરસીટીના નવા "ફેલોઝ" તરીકે નામદાર સરકારે આએ વર્ષ નીચલા પારસી ગ્રહસ્થોને નેમ્યા હતાઃ–ડાકટર કાવશજી પેશતનજી, શેઠ જાંહગીર કાવશજી જાંહગીર રેડીમની.

શેઠ શાપુરજી જામાસપજી ભાવનગરીને નામદાર સરકારે મુંબઈનાં કસટમસના ત્રિજા આસીસ્ટંટ કમીશનર તથા શેઠ જાંહગીરજી ડોશાભાઈ ફરાંમજીને ચોથા આસીસ્ટંટ કમીશનર નેમ્યા હતા.[2]

તા૦ ૩૧ મી જાનેવારી

રોજ ૧૪ માહ. ૫ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

આજ દીને મરહુમ બાઈ બચુબાઈ તે મરહુમ શેઠ પાલણજી ધનજીભાઈ પાંઉવાલાનાં વીધવાનાં ઉઠમણાંમાં તેવણની પોતાની પુજીમાંથી રૂ. ૫૦૦), તથા દીકરાઓ શેઠો ખરશેદજી અને દોરાબજી પાલણજી પાંઉવાલા તથા શોરાબજી કાવશજી પાંઉવાલાએ રૂ.૧૦૦૦૦);.

ફરસ્ટ એલ. એમ. એંડ. એસ. ની પરીક્ષામાં હોરમજજી એદલજી બનાતવાળા, દારાશાહ હોરમજજી બારીઆ, શોરાબજી રૂસતમજી બાઈસ, હોરમજજી શોરાબજી દારૂવાલા, ફરામજી દોરાબજી દીવેચા, જાંહગીર જમશેદજી લીલાંઉવાલા, ફરાંમજી એદલજી માડન, દીનશાહ બહમનજી માસટર, પીરોજશાહ પાલણજી મુલ્લાં, ફરાંમરોજ અરદેશર સુસ, રતનજી દોરાબજી નાનજી, શોરાબજી કાવશજી પાસકોલ, હોરમજજી જમશેદજી સીરવાઈ, હોરમજજી નશરવાનજી સીરવાઈ, જાંહગીર ખરશેદજી સુખીઆ, નાનાભાઈ રૂસતમજી ઉમરીગર.

ફરસ્ટ એલ. સી. ઇ. ની પરીક્ષામાં—માણેકજી શેહરીઆરજી ભરૂચા, એદલજી હોરમજજી માડન, અરદેશર નવરોજજી નાદરશાહ, કેકોબાદ હોરમજજી રાવ, હીરાજી નાનાભાઈ સ્પેનસર,

ફરસ્ટ એકઝામીનેશન ઇન આર્ટસ (એફ઼ ઈ. એ.) ની પરીક્ષામાં—રૂસ્તમ ખ. રૂ. કામા, શોરાબજી માણેકજી કાંગા, બહમનશાહ ખરશેદજી અંકલેસરીઆ, જમશેદજી મેહરવાંનજી આંતીઆ, ધનજીશાહ હોરમજજી દસ્તુર કામદીનના, દારાબજી દસ્તુર પેશોતનજી સંજાણા, કેખુશરૂ નશરવાનજી (ચાંદાભાઈ) ઇજનેર, એદલજી બેહરામશાહ હોડીવાલા, માણેકજી દોરાબજી કાંગા, માણેકજી શાપુરજી કાતરક, જીજીભાઇ પેશતનજી મીસ્ત્રી, નશરવાનજી પેશતનજી મુનશી, તેહમુલજી નવરોજજી સંજાણા.

મેત્રીક્યુલેશનની પરીક્ષામાં–દોરાબજી હીરજીભાઈ વાછા, ખરશેદજી ધનજીભાઈ સરાફ, અરદેશર જમશેદજી લાલકાકા, શોરાબજી ખરશેદજી નરીમાન, મનચેરજી કાવસજી કાંગા, પાલણજી હોરમજી કાતગરા, કાવશજી બેજનજી ખરાસ, જમશેદજી એદલજી સકલાતવાલા, બહમનજી કાવશજી વાછા, નવરોજજી હોરમજજી કાતરક, શોરાબજી જમશેદજી દાજી, નશરવાનજી શાપુરજી તવરીઆ, કેખુશરૂ ફરાંમજી મોદી, આદરજી મેહરનોશજી મસાંની, મેહરજીભાઈ રૂસતમજી શેઠના, નશરવાંનજી શેહરીઆરજી કરંજીઆ, માણેકજી લીમજી ભાજીવાલા, અરદેશર કાવશજી પટેલ, હોરમજજી બહમનજી મીસ્ત્રી, જીજીભાઇ પેશતનજી નીકલસન, નશરવાંનજી હોરમજજી ચોકસી, શાપુરજી ફરાંમજી મીસ્ત્રી, મનચેરજી માણેકજી સરાફ, નવરોજજી મનચેરજી પટેલ, અરદેશર ફરાંમજી ઉનવાલા, ફરાંમજી નશરવાંનજી પારખ, માણેકજી એદલજી વખારીઆ, દીનશાહ જીજીભાઈ ડાકટર, મેહરહોશંગ દસ્તુર જામાસ્પ આશાના, ધનજીભાઈ બેહરામજી રાઈટર, પેશતનજી રતનજી મેહતા, ખરશેદજી ફરાંમજી દારૂવાલા, રતનજી નવરોજજી ચીનાઈ, દોરાબજી ખરશેદજી ચાંનદારૂ, કાવશજી ખરશેદજી લાલકાકા, હીરાજી કાવશજી કોહલા, ફરામજી એદલજી દાવર, નાનાભાઈ દાદાભાઈ સેતારેવાલા, કેખુશરૂ નાનાભાઈ સ્પેનસર, દીનશાહ દાદાભાઈ કરાઈ, ખરશેદજી હોરમજજી મીસ્ત્રી, રૂસતમજી રતનજી લીંબુવાળા, શોરાબજી રૂસતમજી હકીમ, બેજનજી બેહરામજી ચોકસી, પીરોજશાહ માણેકજી મોદી, દારાશાહ શેહરીઆરજી હોમાજીના, ડોસાભાઈ મેહરવાંનજી ઉમરીગર, શોરાબજી દાદાભાઈ સુરતી, એદલજી માણેકજી મોદી, કાવશજી મોટાભાઈ બાટલીવાલા, પેશતનજી જમશેદજી સંજાણા, રૂસતમજી હોરમજજી માડન, દીનશાહ ડોશાભાઈ સાંગા, પેશતનજી દીનશાહ ઘાસવાલા, બરજોરજી બહમનજી મીસ્ત્રી, નશરવાનજી મનચેરજી ભાઈજી દલાલ, હોરમજજી નવરોજજી તલાટી, કેખુશરૂ નશરવાંનજી બાહદુરજી, નશરવાનજી મેહરવાનજી પારખ, જાંહગીર બરજોરજી ડાકટર (સ્પેનસરના), હોરમજજી જમશેદજી કોટવાલ, દેરાબજી હોરમજજી ભરૂચા, જમશેદજી દોરાબજી મીસ્ત્રી, જમશેદજી રૂસતમજી મીસ્ત્રી, જીજીભાઈ જીવાજી વાછા, ફરાંમજી કાવશજી લીચમોરના, માણેકજી કાવશજી ભરૂચા, જમશેદજી રૂસતમજી વાડીઆ, ફરામજી દોરાબજી તલાટી, રૂસાતમજી શોરાબજી દાવર, અરદેશર શોરાબજી કાતરક, ફકીરજી કાવશજી માંડવીવાલા, અરદેશર નશરવાંનજી થાંણેવાલા, એદલજી નવરોજજી દેસાઈ, કેખુશરૂ જમશેદજી મોદી, ભીખાજી એદલજી ઘાસવાલા, રતનજી હોરમજજી ભાયા.

આએ વર્ષે યુનીવરસીટીના પરીક્ષકોમાં એકજ પારસી—ખાનબાહદુર દસ્તુર હોશંગજી જામાસપજી જામાસ્પ આશાના (મેત્રીક્યુલેશનની પરીક્ષામાં)–ફારસી ભાષાના પરીક્ષક હતા.

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૧ લી ફેબરવારી ૧૮૭૯

૨ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૩૦ મી જાનેવારી ૧૮૭૯

તથા બીજાં ખેશીઓએ રૂ. ૧૫૬)મલી રૂ. ૧૦૬૫૬) ધર્મ-ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. [૧]

તા૦ ૩જી ફેબરવારી

રોજ ૧૭ માહ ૫ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—નશરવાનજી ફરદુનજી ગ્રાંટનાં[૨]—ઉમર વર્ષ (૧) સુરતના કલેકટર મી૦ ગ્રાંટના કારભારી, અને તે પછી મુંબઈની ભાયખલા કલબના મેનેજર. ૧૦ વર્ષ સુધી કલબની વખાણવા લાયક અને ઇમાનદારીથી નોકરી કરી તેથી એ કલબના મેમબરોએ એક સોનાનો ચાંદ એમને ભેટ આપવા સુરતના કલેકટર મી૦ રેવનસક્રોફ્તપર મોકલ્યો હતો. ૧૮૭૪ સુધી સુરતની સદર ડીસતીલરીના દરોગા હતા. નાનપરા ચેરીટી ફંડની કમીટીના એક અધીકારી તથા સુરતની પારસી પંચાયતના એક તરસ્ટી હતા. એવણ સુરત મધે ગુજર્યા હતા.

તા૦ ૬ થી ફેબરવારી.

સુરતની પારસી ડીસ્ત્રીકટ માટ્રીમોનીઅલ કોરટના એક ડેલીગેટ ભરૂચવાલા શેઠ એદલજી મનચેરજી કંટ્રાકટરે ઓધો છોડવાથી નામદાર સરકારે તેમની જગોએ સ્તુર દીનશાહજી પેશોતનજી કામદીનજીને નેમ્યા હતા.

શેઠ દીનશાહ જમશેદજી દસ્તુર કામદીનનાને નામદાર-સરકારે સુરત જીલ્લાનાં પારડી ગામના કામચલાઉ મામલતદાર નેમ્યા હતા.[૩]

તા૦ ૬ થી ફેબરવારી.

રોજ ૨૦, માહ ૫ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—તેહમુલજી દાદાભાઇ મોદી—ઉમર વર્ષ ૬૨) એવણે સરકારી નોકરીમાં પુના ખાતે પોસ્ટ માસ્તરનો ઓધો ઘણી ચાલાકીથી ચલાવ્યો હતો. તથા કાબુલની લડાઇ વખતે અને બળવા વખતે સરકારની નોકરી નીમકહલાલીથી બજાવી હતી. પાંતરીસ વર્ષની સરકારી નોકરી પછી પેનશન લીધું હતુ અને "પુના આબજરવર" પતરના માલેક થયા હતા. અને પુનામાં સર્વેના માનીતા થઇ પડયા હતા. ઇ. સ. ૧૮૬૫ માં પુનાની ડીસ્ત્રીકત માતરીમોનીયલ કોરટના એક ડેલીગેટ નેમાયા હતા. એમનું મરણ પુના મધે નીપજયું હતું.

---

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૧ લી ફેબરવારી ૧૮૭૯

૨ મરહુમ શેઠો કાવસજી નશરવાનજી કલબવાળા અને હોરમજશાહ નશરવાનજી ગ્રાંટના બાવા.

૩ ઓમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૬ થી ફેબરવારી ૧૮૭૯.

તા૦ ૭ મી ફેબરવારી.

મુંબઇ ઇલાકાનાં આબકારી ખાતાંના કમીશનર મી૦ સી. બી. પ્રીચરડ તરફથી હાલ એવું જાહેરનામું નીકલ્યું હતું કે "એક ગયાલન અથવા ૭ બાટલી ગામઠી દારૂથી વધુ જેના પાસેથી મલી આવશે તે કલેકટરનાં લાઇસનસ, પરવાના, અથવા ખાસ હોકમ વગર રાખેલો ગેર કાએદાનો કહેવાશે." આ ઉપરથી અતરેના આગેવાન પારસી ગ્રહસ્થો સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ, શેઠો બેહેરામજી જીજીભાઇ, સી. એસ. આઇ, દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ, ફરામજી નશરવાનજી પટેલ, હીરજી ભાઇ હોરમજજી શેઠના, નવરોજજી માણેકજી વાડીઆ, નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટ, અરદેશર હોરમજજી વાડીઆ, અને બીજાઓએ આજ દીને નામદાર સરકાર જોગ એક અરજી કીધી હતી કે એ જાહેરનામાંથી હમો જેવા તેનો ખપ કરનારાઓને ઘણી જંજાલીઅતમાં આવવું પડશે, કાંએકે આએ વાત તો નકી છે કે ગામઠી દારૂ લાંબો વખત રાખવાથી તે સુધરે છે, અને એક બે વર્ષનો જુનો અને તરેહવાર મસાલાઓથી તૈયાર કરવા સિવાય એક પારસી ગ્રહસ્થની ટેબલ ઉપર તે કદી વપરાતો નથી. એ દારૂને પીનાર પોતાના ખવાસ અને શોખ મુજબ તરેહવાર જાતનો બનાવે છે, અને તેને મહીનાને મહીના બલકે વર્ષોનાં વર્ષો સુધી રાખી જુનો કરે છે. ગામઠી દારૂ પાછલ એ મુજબ લેવાતી સંભાલ, જોતી મેહનત અને ખરચો તરફ જોતાં એકી વખતે તેનો એક મોટો જથો ભરી રાખવાની અગત પડે છે, અને ગમે તેવી બીસાદવાલો એક પારસી ગ્રહસ્થ પોતાનાં ઘરમાં દશ ગયાલનથી ઓછો દારૂ તો કવચીતજ ભરતો હશે. આજે ઘણાક પારસી ગ્રહસ્થોનાં ગોડાંઉનોમાંથી જુદી જુદી જાતનો ૫૦ થી ૧૫૦ ગયાલન ગામઠી દારૂ મલી આવશે, જેમાં કેટલોક ૨૫ થી ૫૦ વર્ષનો જુનો હશે. તેટલા માટે હમોને એ ધારાની કલમમાંથી ફકત હમારાં પોતાનાં ઘરનાં ખપને માટે હમો જે દારૂ ભરી મુકયે તેનેજ માટે બાતેલ કરાવવા. [૧]

---

૧ ટાઇમ્સ ઓફ ઇંડીઆ, તા૦ ૨૬ મી ફેબરવારી ૧૮૭૯.

આ અરજીના જવાબમાં નામદાર સરકારના સેક્રેટરી મી૦ ટી. ડી. મેકેનઝીએ તા૦ ૨૧ મી ફેબરવારી ૧૮૭૯ ને દીને સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ જોગ લખી જણાવ્યું કે "આબરૂદાર અને મોભો ધરાવનાર ગ્રહસ્થોને પડતી સઘળી અગવડોમાંથી મોકલા રાખવાને, મુંબઇન. કલેકટરને એવી ફરમાસ કરવામાં આવી છે કે તે તેની મરજી મુજબ ખાસ પરવાંનગી કાહાડી તેઓને તેમની હૈયાતીમાં તેઓ પોતાના ખાંનગી ખપને માટે જેટલો ગામઠી દારૂ ભરી રાખવા માગે તેટલો તેમને રાખવા દેવો."

તા૦ ૭ મી ફેબરવારી.

રોજ ૨૧, માહ ૫ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—મનચેરજી ફરામજી શેઠના-ઉમર વર્ષ ૮૦) શેઠ ખાનદાન કુટુંબના એક વડીલ તથા મુંબઇમાં જાણીતા મીલકતદાર.

તા૦ ૯ મી ફેબરવારી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ મનચેરજી ફરામજી શેઠનાના ઉઠમણાંમાં તેમની પુંજીમાંથી રૂ ૭૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.[1]

તા૦ ૯ મી ફેબરવારી.

રોજ ૨૩ માહ ૫ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—ખરશેદજી કાવસજી ઘડીઆળી, ઉમર વર્ષ ૪૨) મરહુમ પોતાના કુટુંબેથી ઉતરી આવેલો ઘડીયાળીનો ધંધો પોતીકા પીત્રાઇ મરહુમ જમશેદજી મંચેરજી ચીકા ઘડીયાળીના હાથ હેઠળ શીખીને ઈ૦ સ૦ ૧૮૫૭ માં પોતે ઘડીઆળીનું કામ કરવા લાગા, અને મેડો સ્ત્રીટમાં એક નાની જેવી દુકાન કાહડી. તે વખતે રાસીલેટની કંપનીની એક નામીચી ઘડીયાળીની દુકાન હતી, તયાંનું સરવે રીપેર કામ મરહુમને સોંપવામાં આવતું હતું. અને તેજ વરસમાં જી. આઇ. પી. રેહ્વે આગળ ચાલુ થઇ તેના ઘડીયાળો દરૂસ્ત કરવા એ ખાતાંના ખાસ ઘડીયાળી તરીકે નેમાયા, અને પોતાના પીતરાઇ માફક નામીચા ઘડીયાળી તરીકે ઓળખાવા લાગ્યા તેમ જી. આઇ. પી. રેહ્વેના એજંટોનો પુરો વીશ્વાસ મેલવ્યો. એવણનાં મરણ બાદ મરહુમના છોકરાઓએ હજુર સુધી તે કામ સાચવી રાખીને મરહુમના નામથી દુકાન ચાલુ રાખી છે તથા ઇંગ્રેજોમાં ઘણું સારૂં નામ જાળવી રાખ્યું છે.

તા૦ ૧૭ મી ફેબરવારી.

રોજ ૧, માહ ૬ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—એ૦ બરજોરજી બહમનજી મીનોચેહર હોમજીના-ઉમર વર્ષ ૮૭). નવસારીના મીનોચેહર હોમજીના સાથવાળા મોબેદોના મુંબઇના વડા. એ સાથવાળાઓને લગતું ધરમનું ફંડ સ્થાપવામાં આગેવાન તથા તેના પેહલ વેહલા તરસ્ટી.

તા૦ ૫ મી મારચ.

રોજ ૧૭, માહ ૬ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—દસ્તુર શાપુરજી મનચેરજી મુલ્લાંપીરોજના—ઉમર વર્ષ ૬૫). મુંબઇના કદમીઓના એક દસ્તુર.

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૧૦ મી ફેબરવારી ૧૮૭૯.

તા૦ ૫ મી મારચ.

ડાકટર એદલજી માણેકજી દામલાએ લંડન મધે ઇંડીઅન મેડીકલ સરવીસની પરીક્ષા ફતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.[1]

તા૦ ૫ મી મારચ.

અતરેની ગ્રાંટ મેડીકલ કાલેજમાં શિખનારા ચંચલ વિધ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપો અને ઇનામો આપવાની વાર્ષિક સભા આજ દીને મલી હતી. સરનશીનની ખુરસી નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલે લીધા બાદ એ ખાતાંના પ્રીનસીપાલ ડાકટર કુકે ગયાં શાલનો રીપોરટ વાંચી સંભલાવ્યો, જે પછી ચંચલ વિધ્યાર્થીઓને ઇનામો તથા સ્કાલરશીપો આપી હતી, જેઓમાં નીચલા પારસીઓ હતાઃ—

(૧) ધનજીભાઇ બરજોરજી ડાકટર (સ્પેનસર) ને રૂ. ૨૫૦) નું સર જમશેદજી જીજીભાઇ મેડીકલ પ્રાઇઝ (૨) ડોશાભાઇ અરદેશર ચોકસીને રૂ. ૨૫) ની એનડરસન સ્કાલરશીપ, (૩) ધનજીભાઇ રૂસતમજી વાડીઆને રૂ. ૨૫) ની ફેરીશ સ્કાલરશીપ, (૪) કેખશરૂ શેરાબજી એનજીનીઅરને રૂ. ૧૫) ની રીડ સ્કાલરશીપ, (૫) હોરમજજી એદલજી બનાતવાલાને રૂ. ૨૦) ની ફેરીશ સ્કાલરશીપ, (૬) શેરાબજી કાવશજી પાસકોલને રૂ. ૧૫) ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૭) નાનાભાઇ રૂસતમજી ઉમરીગરને રૂ. ૧૫) ની રીડ સ્કાલરશીપ (૮) દારાશાહ હોરમજજી બારીઆને રૂ. ૧૫) ની એનડરસન સ્કાલરશીપ, (૯) શેરાબજી માણેકજી કાકાને રૂ. ૧૫) ની રીડ સ્કાલરશીપ, (૧૦) અરદેશર દાદાભાઇ મોદીને રૂ. ૧૫) ની એનડરસન સ્કાલરશીપ (૧૧) રૂસતમજી ખરશેદજી વાછાને રૂ. ૧૪) ની ફેરીશ સ્કાલરશીપ, (૧૨) ફકીરજી રતનજી હાડવઇદને રૂ. ૧૩) ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૧૩) નવરોજજી બહમનજી ગંદેવીઆને રૂ. ૧૩) ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૧૪) નાનાભાઇ નવરોજજી કાતરકને રૂ. ૧૦) ની સરકારી સ્કાલરશીપ.

કાલેજના ગુજરાતી વર્ગોની સેવટની પરીક્ષામાં ૬ હિંદુ અને નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતાઃ—

એરચશાહ જમશેદજી હકીમ, હોરમજજી લીમજીભાઇ બાટલીવાલા, ધનજીભાઇ મોટાભાઇ, બેહરામજી જીવણજી, નશરવાંનજી પાલણજી[2]

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૭ મી મારચ ૧૮૭૯.
૨ ટાઇમ્સ ઓફ ઇંડીઆ, તા૦ ૧૬ મી મારચ ૧૮૭૯.

તા૰ ૬ થી મારચ.

પુણાંની ડીસ્ત્રીકટ પારસી માટરીમોનીઅલ કોર્ટના ડુલીગેટો તરીકે નામદાર સરકારે શેઠો દાદાભાઇ પાલણજી ભેદવાર અને આદરજી દોરાબજી ઘાસવાલાને નેમ્યા હતા.

શેઠ દોરાબજી તેહમુલજી કાપડીઆને નામદાર સરકારે પુણા જીલ્લામાં આવેલાં જુનાર ગામના સબારડીનેટ જડજ નેમ્યા હતા.

શેઠ જમશેદજી અરદેશર દલાલ, એમ. એ., એલ. એલ. બી.ને નામદાર સરકારે અમદાવાદની આરટસ કોલેજમાં ગણિત શાસ્ત્ર તથા ખુદરતી ફીલસુફીના પ્રોફેસર તરીકે નેમ્યા હતા.

શેઠ દોરાબજી એદલજી ગીમી, બી. એ. ને નામદાર સરકારે નડીઆડ હાઇ સ્કુલના હેડ માસ્તર તરીકે કાયમ કીધા હતા.[૧]

તા૰ ૬ થી મારચ.

સુરત મધે મોજે મેશુ ગામની સીમમાં બાઇ દીનબાઇ તે શેઠ જીવાજી જમશેદજી ડાકટરનાં બેટી તથા મરહુમ શેઠ રૂસતમજી ફરામજી હીરા માણેકનાં વીધવાએ પોતાનાં ભાણેજનાં છોકરી મરહુમ બાઇ આલીબાઇ કુવરજી દીનશાહજી મસાલાવાલાનાં પુનને માટે એક મોટો કુવો બંધાવી ખોલ્લો મુકયો હતો. [૨]

તા૰ ૬ થી મારચ.

રોજ ૧૮, માહ ૬ (શે૰) ૧૨૪૮ ય૰

મરણ—નવસારીવાળા જમશેદજી તેહમુલજી દેશાઇ—ઉમર વર્ષ ૬૭). નવસારીની અંજુમનના એક આગેવાન અકાબર. ફારસી ભાષામાં ઘણુજ કાબેલ અને ત્યાંની સર કાવસજી જાંહગીર મદરેસાના નવસારી ખાતેના પોતાના મરણ સુધી સેક્રેટરી.

તા૰ ૮ મી મારચ.

રોજ ૨૦, માહ ૬ (શે૰) ૧૨૪૮ ય૰

બીલીમોરા મધે અંજુમનના ઉધરાતથી બંધાવવા માંડેલાં દોખમાંનો તાણો પુરવાની ક્રિયા આજ દીને તે તરફ જરથોસ્તીઓના મોટા મેળાવડાની હજુરમાં કરવામાં આવી હતી.[૧]

તા૰ ૧૦ મી મારચ.

દસ્તુર બહમનજી જામાસપજી જામાસ્પ આશાનાને ચાલુ ખ્રિસ્તી નવાં શાલને દીને મલેલા સી. આઇ. ઇ. ના ખેતાબની મુબારકબાદીમાં આજ દીને પુણાંના જરથોસ્તીઓએ શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અંકલેસરીઆનાં મકાનમાં તેમનાં પ્રમુખપણાં હેઠલ એક મેલાવડો કરી માનપત્ર આપ્યું હતું. શેઠ એદલજી જીવાજી અંકલેસરીઆએ તે વાંચી સંભલાવ્યા બાદ દસ્તુરજીએ તેનો ઘટતો જવાબ વાહ્યો હતો. જે બાદ દસ્તુરજી તરફનાં માનની નિશાંન દાખલ તેમને એક સુંદર કારીગરીનું "ફ્લાવરવાઝ" ભેટ આપ્યું હતું.[૨] એ પછી પાંન ગોલાબ લઇ મેલાવડો બરખાસ્ત થયો હતો.[૩]

તા૰ ૧૧ મી મારચ.

શેઠ માણેકજી શોરાબજી મેહતા (બુલીઅન કીપર) એ ઇંગ્લાંડ મધે એલ. આર. સી. પી. તથા એલ. આર. સી. એસ. ની પરીક્ષાઓ ફતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.[૪]

તા૰ ૧૩ મી મારચ.

ડાકટર રૂસતમજી નશરવાનજી ખોરીએ "વૈદાંને લગતા કાનુનો તથા તેની વિદ્યા" ને લગતું એક પુસ્તક રચી

---

૧ બોમ્બે ગવરમેટ ગેઝેટ, તા૰ ૬ થી મારચ ૧૮૭૯.

૨ આ કુવા ઉપર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છેઃ—

"મરહુમ બાઇ આલીબાઇ તે શેઠ કુવરજી દીનશાજી મસાલાવાલાની બેટીનાં પુનને વાસતે બાઇ દીનબાઇ તે જીવાજી દાકટરની બેટીએ આ કુવો બંધાવ્યો છે. તા૰ ૬ થી મારચ સને ૧૮૭૯."

૧ જામે જમશેદ તા૰ ૧૦ મી મારચ ૧૮૭૯.

આ ક્રિઆમાં સામેલ થવાને એ દોખમાંનાં કામનમાનેજરો શેઠો દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ, રૂસતમજી લીમાજીભાઇ લીમમાકુના, રૂસતમજી કોલાભાઇ કોલાકાકાના, લીમજીભાઇ હોરમજજી મેગુશી, અને બેહરાંમજી ફરાંમજી બારીઆએ તા૰ ૧૨ મી ફેબરવારી ૧૮૭૯ નાં વર્તમાન પત્રોમાં જાહેર ખબર છપાવી સર્વે જરથોસ્તીઓને અરજ કીધી હતી.

૨ આ "ફ્લાવર વાઝ" પર નીચે મુજબ લેખ કોતરેલો છેઃ—

"Presented to Dustoor Bymonjee Jamaspjee, Esq., C. I. E. Asstt. Commissioner, Hyderabad Assigned Districts by his friends and admirers amongst the Zoroastrian community of Poona on the happy occasion of his being made a companion of the Order of the Indian Empire as a slight token of esteem and regard 1879."

૩ જામે જમશેદ, તા૰ ૧૩ મી મારચ ૧૮૭૯.

૪ ટાઇમ્સ ઓફ ઇંડીઆ, તા૰ ૧૪ મી મારચ ૧૮૭૯.

પ્રગટ કીધું હતું. હિંદુસ્થાનના વજીરે એની કેટલીક નકલો ખરીદી હિંદુસ્થાનની મેડીકલ કાલેજોમાં મોકલી આપી હતી.*૧

તા૦ ૧૫ મી મારચ.

રોજ ૨૭, માહ ૬ (શે૦) ૧૨૪૮ ય૦

મરણ—જમશેદજી હોરમજજી લાકડાંવાલા અથવા વખારીઆ-ઉમર વર્ષ ૫૫). એવન ભરૂચના એક જાણીતા વેપારી હતા. પ્રથમ સાગી મલબારી લાકડા, મોવડાં વગેરેનો વેપાર કરતા હતા. ત્યાર બાદ રૂઉના મોહટા સાહસીક વેપારી તરીકે જાણીતા થયા હતા અને રૂઉ પીલવાના કારખાના તથા ગાંશડી બાંધવાના પ્રેશો એમને ઉભા કીધા હતા. એવણની નૈયતે ભરૂચમાં એક તથા ઉદવાડામાં એક ગહમબાર સહેરવર મહીનો અને આસમાન રોજે થાય છે. એમના ભાઇઓએ તથા કુંટમ્બીઓએ એમનું નામ કાયમ રાખવા બહાર ગામના જરથોસ્તીઓને ઉતરવા એક મુસાફરખાનાનો બાદશાહી બંગલો ભરૂચમાં બાંધ્યો છે અને તે "જમશેદ બાગ" ના નામથી ઓલખાય છે. એમના વારસમાં એમના મરહુમ દીકરીના દીકરા શેઠ બમનશા જામાશજી જંબુસરવાલા છે અને તેઓના પણ રૂઉ, કપાસ, વ્યાજના ધંધા છે અને અંકલેશરમાં જીન અને પ્રેસના માલેક છે. મરહુમના એક ભાઇ શેઠ ધનજીશાહ હોરમજજી વખારીઆ પણ એજ ધંધામાં શ્રી પાલેજ ખાતે જીનીંગ ફેકટરી છે. અને રૂઉ તથા વ્યાજનો બહોલો ધંધો કરે છે. એમના નાહના ભાઇ શેઠ રૂસતમજી વખારીઆના ભરૂચ-પાલેજ અંકલેસરમાં જીનો પ્રેસો છે તથા ગુજરાતમાં રૂઉના શાહ વેપારી તરીક ગણાય છે. એક ભાઇ મરહુમ સોરાબજી લાકડાવાલાના દીકરા શેઠ મંચેરશાહ લાકડાનો મુંબાઇ-ભરૂચ-અંકલેશર-અમદાવાદનો મોહટો બહોલો ધંધો છે. અને એ કુટંબ તરફથી અનજુમનને મોહટી બક્ષેશો થયલી છે અને ધર્મના તથા શહેરના આગેવાન કામોમાં અગ્રેસરો છે તથા પંચાતના અકાબરો તથા તરસ્ટીઓ છે.

તા૦ ૧૭ મી મારચ.

આજ દીને ભરૂચ મધે મરહુમ શેઠ જમશેદજી હોરમજજી વખારીઆ અથવા લાકડાવાળાના થયલા ઉઠમણામાં તેમની પોતાની પુંજીમાંથી રૂ. ૧૨૨૨૫, માતાજી બાઇ દીનબાઇ તે મરહુમ શેઠ હોરમજજી બેહરાંમજી વખારીઆનાં વીધવાએ રૂ. ૫૦૦, ભાઇ શેઠ શોરાબજી હોરમસજીએ રૂ. ૩૦૦૦, તથા શેઠો રૂસતમજી અને ધનજીશાહ હોરમજજીએ રૂ. ૨૦૦૦, મળી રૂ. ૧૭૭૨૫, ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા.૧

તા૦ ૨૦ મી મારચ.

શેઠ આદરજી જીવણજીને નામદાર સરકારે ખેડાના હજુર ડેપ્યુટી કલેકટર નેમ્યા હતા.

ખાંનબાહદુર બહમનજી શોરાબજી તારાપોરવાલા, એલ. સી. ઇ., ને નામદાર સરકારે પુણાં જીલ્લાના કામચલાઉ એકઝીકયુટીવ એનજીનીઅર નેમ્યા હતા. ૨

તા૦ ૨૦ મી મારચ.

મુંબઇના નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલે આજ દીને નવી સેક્રેટરીએટ આફીસનાં દીવાનખાનામાં એક લેવી ભરી હતી, જે વેળાએ નીચલા પારસી ગ્રહસ્થો ત્યાં હાજર થયા હતાઃ—

પ્રાઇવેટ આંત્રી—બેહરાંમજી જીજીભાઇ, સી. એસ. આઇ; હાનરેબલ ડોશાભાઇ ફરામજી કરાકા, સી. એસ. આઇ; સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ.

પબલીક આંત્રી—અરદેશર ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ, અરદેશર ડોશાભાઇ મુનશી, અરદેશર ફરામજી મુસ, અરદેશર હોરમજજી વાડીઆ, બહમનજી મંચેરજી પંથકી, બહમનજી ખરશેદજી ભાંડુપવાળા, ખાન બાહદુર બેહરામજી દાદાભાઇ રેજીસ્ત્રાર, બેહરાંમજી નશરવાનજી સીરવાઇ, કાવશજી દાદી લીમજી, કાવશજી ખરશેદજી જમશેદજી, કાવશજી માણેકજી લીમજી, ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ, દાદાભાઇ ડોશાભાઇ કામાજી, દાદી માણેકજી લીમજી, દાદી નશરવાંનજી દાદી, એદલજી રૂસતમજી રીપોરટર, ગોદરેજજી દોરાબજી પદમજી, હોમજી ખરશેદજી

---

1 "Digest of the Principles and Practice of Medicines." Dr. Khory's recently published "Digest of the Principles and Practice of Medicines" has been brought to the notice of the Secretary of State, who, being of opinion that the work has been apparently written without any view to profit and is an instance of devotion to the scientific studies of the higher branches of the medical profession by a native of India (Dr. Khory being a Parsee) has ordered a number of copies to be purchased and transmitted to India for distribution among the medical colleges.

[Times of India, 19th May 1879]

૧ જામે જમશેદ, તા૦ ૧ લી આપરેલ ૧૮૭૯.
૨ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૨૦ મી મારચ ૧૮૭૯.